

Redovisning av finansiella tillgångar

– En studie om tilläggen i IAS 39 och IFRS 7 med inriktning på noterade banker inom EU –

Magisteruppsats i Företagsekonomi, 15 hp
Avancerad Externredovisning, vårterminen 2009

Inlämnad: Göteborg den 29 maj 2009

Författare: Fredrik Johansson 851029
Henrik Nilsson 830126

Handledare: Jan Marton
Emmeli Runesson

FÖRORD

Författarna vill tacka Jan Marton och Emmeli Runesson för Er handledning av studien. Ett tack riktas också till övrig personal på Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet för vägledning och hjälpsamhet under processens gång.

Slutligen önskar författarna tacka de personer som ingått i opponentgrupperna under vårens seminarier, vilka bidragit till att förbättra studien genom konstruktiv kritik.

Göteborg den 29 maj 2009

Fredrik Johansson

Henrik Nilsson

SAMMANFATTNING

Examensarbete i Företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet, Avancerad Externredovisning, Magisteruppsats, vårterminen 2009

Författare: Fredrik Johansson och Henrik Nilsson

Handledare: Jan Marton och Emmeli Runesson

Titel: Redovisning av finansiella tillgångar - En studie om tilläggen i IAS 39 och IFRS 7 med inriktning på noterade banker inom EU

Ämnesord: Redovisning, IAS 39, IFRS 7, finansiella tillgångar, omklassificering, bank

Bakgrund och problem: Under 2008 uppdaterade International Accounting Standards Board (IASB) regelverket för finansiella tillgångar med tillägg i IAS 39 och IFRS 7 vad gäller klassificering, värdering och upplysning. Uppdateringen var en effekt av den finansiella krisen som drog in över Europa med full kraft under den senare delen av 2008, vilken medförde inaktiva kapitalmarknader. I och med förändringarna gavs företagen möjlighet att omklassificera finansiella tillgångar värderade till verkligt värde till upplupet anskaffningsvärde. Eftersom bankers tillgångar generellt består av en stor del finansiella tillgångar ämnade författarna undersöka uppdateringarnas tillämpning inom banksektorn. Studiens problemformulering löd: *Vilka samband kan identifieras mellan noterade banker inom EU vad gäller tillämpningen av tilläggen i IAS 39 och IFRS 7?*

Syfte: Att kartlägga vilka samband som fanns mellan de banker som valt att omklassificera och de som inte valt att omklassificera med inriktning på effekterna ur ett investerarperspektiv.

Avgränsningar: Det är endast tillgångsvärdering inom IAS 39 som studerats, ty uppdateringarna behandlade det området. Värderingsalternativet FVO evaluerades inte.

Metod: En kvantitativ studie av 67 noterade banker inom EU som upprättat koncernredovisning i enlighet med av EU antagen International Financial Reporting Standards (IFRS). Hypotesprövning har använts i syfte att urskilja samband mellan de studerade bankerna beroende på om de valt att tillämpa de nya reglerna eller inte i sina årsredovisningar för 2008.

Resultat och slutsatser: Studien visade att de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar genomgående uppvisade lägre nyckeltal, såsom avkastning på totala tillgångar (ROA), soliditet, kapitaltäckningsgrad enligt Basel II och placeringsmarginal, än de banker som inte omklassificerat. Sambanden mellan ROA 2007, ROA före omklassificering 2008 samt soliditet 2007 och 2008 och valet att omklassificera var statistiskt säkerställda. Författarna menar att resultatet tyder på att bankerna kan ha haft incitament att använda omklassificeringarna till att förbättra sina resultat och nyckeltal.

Förslag till fortsatt forskning: Intervjuer med de personer som utför bankernas redovisning för att urskilja vilka bakomliggande motiv som finns till hur de valt att redovisa. En annan forskningsansats kan vara att utreda varför vissa banker inte valt att tillämpa regeluppdateringarna. Slutligen anser författarna att det skulle vara intressant att undersöka hur tillämpningen ser ut i en annan bransch.

ABSTRACT

Master's Thesis in Business Economics, University of Gothenburg, School of Business, Economics and Law, Advanced Financial Accounting, spring term 2009

Authors: Fredrik Johansson and Henrik Nilsson

Instructors: Jan Marton and Emmeli Runesson

Title: Accounting for Financial Assets – An empirical study of the amendments to IAS 39 and IFRS 7 with focus on listed banks within the EU

Subject terms: Accounting, IAS 39, IFRS 7, financial assets, reclassification, bank

Background and research issue: Due to deteriorated financial markets following the global financial crisis during 2008, the International Accounting Standards Board (IASB) issued amendments to IAS 39 and IFRS 7. By changing the regulation, an opportunity to reclassify financial assets from categories measured at fair value to those measured at amortized cost, was introduced. Since a great deal of a bank's total assets consists of financial assets, the authors considered it interesting to examine the adoption in that sector. The authors answered the following question: *Are there any connections between listed banks within the EU in the matter of applying the amendments to IAS 39 and IFRS 7?*

Purpose: To examine the connections that can be identified between the banks that have chosen to reclassify financial assets focusing on the effects for investors.

Delimitations: In accordance with the amendments, only the part within IAS 39 that covers financial assets is examined.

Methodology: A quantitative study of 67 listed banks within the EU that have presented their annual report for 2008 in accordance with International Financial Reporting Standards (IFRS). The authors have used hypothesis to examine connections between the banks depending on whether they have chosen to reclassify or not.

Empirical results and conclusions: The test results from the hypothesis indicate that the banks, which have chosen to adopt the amendments, typically have lower business ratios. Some of the connections are statistically ensured, which signify that the banks might have used the opportunity to reclassify to improve their ratios.

Suggestions for future research: Through interviews with the people chosen to reclassify, the motives are ought to become clearer. Another view of the problem would be to examine why some of the banks did not choose to reclassify. Finally, by investigating the adoption in different industries, a comparison would be possible.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 PROBLEMBAKGRUND	1
1.2 PROBLEMDISKUSSION	2
1.3 PROBLEMFÖRMULERING	3
1.4 SYFTE	3
1.5 ÄMNESMÄSSIGA AVGRÄNSNINGAR	3
1.6 MÅLGRUPP	4
2. REFERENSRAM	5
2.1 FINANSIELLA INSTRUMENT	5
2.2 VERKLIGT VÄRDE KONTRA UPPLUPET ANSKAFFNINGSVÄRDE	5
2.3 REDOVISNINGSTANDARDER	6
2.3.1 IAS 39	6
2.3.2 Uppdateringarna i IAS 39 under 2008	8
2.3.3 IFRS 7	10
2.3.4 Uppdateringarna i IFRS 7 under 2008	10
2.4 REDOVISNINGENS KVALITATIVA EGENSKAPER	10
2.4.1 Relevans och begriplighet	11
2.4.2 Tillförlitlighet	11
2.4.3 Jämförbarhet	11
2.5 BANKENS RELATION TILL INVESTERAREN	12
2.6 NYCKELTAL	13
2.6.1 Avkastning på totala tillgångar (ROA)	13
2.6.2 Soliditet	13
2.6.3 Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II	13
2.6.4 Placeringsmarginal	14
2.7 HYPOTESER	14
3. METOD	15
3.1 UTGÅNGSPUNKT	15
3.1.1 Kvantitativ ansats	15
3.1.2 Deduktiv ansats	15
3.2 METODOLOGISKA AVGRÄNSNINGAR	16
3.3 URVALSKRITERIER OCH UNDERSÖKTA BANKER	16
3.4 DATAMATERIAL	17
3.5 ANALYSVARIABLER	17
3.6 ANALYSANSATS	18
3.7 UNDERSÖKNINGENS KVALITET	19
3.7.1 Reliabilitet och validitet	19
3.7.2 Källkritik och undersökningsmässiga fel	19
4. DATAANALYS	21
4.1 TEST AV VARIABLERNAS	21
4.2 HYPOTESPRÖVNING	22
4.2.1 Signifikansnivå	22
4.2.2 Studiens testmetoder	22
5. EMPIRI	24
5.1 DESKRIPTIV STATISTIK	24
5.2 HYPOTESPRÖVNING	25
5.2.1 Hypotes 1	25
5.2.2 Hypotes 2	26
5.2.3 Hypotes 3	27
5.2.4 Hypotes 4	28
5.2.5 Hypotes 5	29
6. ANALYS	30
6.1 SAMBAND MELLAN BANKERNA	30
6.2 REDOVISNINGENS KVALITATIVA EGENSKAPER	31
6.3 BANKENS RELATION TILL INVESTERAREN	32

7. SLUTSATS	34
7.1 SLUTDISKUSSION OCH EGNA REFLEKTIONER	34
7.2 FORTSATT FORSKNING.....	36
REFERENSER	37
BILAGOR	
BILAGA 1 – FÖRTECKNING ÖVER STUDIENS BANKER SAMT ORSAK TILL DE SOM EJ STUDERATS.	
BILAGA 2 – TEST AV NORMALFÖRDELNING OCH LIKA VARIANS INOM POPULATIONEN.	
BILAGA 3 – TESTSTATISTIK FRÅN HYPOTESPRÖVNING I SPSS (HYPOTES 1-5).	
FIGURFÖRTECKNING	
Figur 2.1. Löpande redovisning av finansiella tillgångar efter initial värdering.....	8
Figur 2.2. Omklassificeringsalternativ för Finansiella tillgångar som innehas för handel (IAS 39)	9
Figur 2.3. Omklassificeringsalternativ för Finansiella tillgångar som kan säljas (IAS 39).....	9
Figur 3.1. Undersökningens urvalsram med en urvalsfraktion på 37 procent.	16
Figur 3.2. Utdrag från Svenska Handelsbankens årsredovisning för 2008. De markerade beloppen visar tillsammans den resultat effekt som skulle ha redovisats i resultaträkningen för 2008 om ingen omklassificering genomförts.....	17
Figur 4.1. Sammanfattat testresultat från Kolmogorov-Smirnovtest för normalfördelad variabel och Levene’s test för lika varians inom populationen	21
Figur 5.1. Andel banker som omklassificerat finansiella tillgångar enligt de nya reglerna i IAS 39.....	24
Figur 5.2. Antal banker i varje land som applicerat/ej applicerat de nya reglerna i IAS 39.....	24
Figur 5.3. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariablerna ROA 2007 och ROA 2008	25
Figur 5.4. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) 2007	26
Figur 5.5. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) 2008	26
Figur 5.6. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) före omklassificering 2008.....	26
Figur 5.7. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) före omklassificering 2008.....	27
Figur 5.8. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariablerna soliditet 2007 och soliditet 2008.	27
Figur 5.9. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln soliditet 2007.....	28
Figur 5.10. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln soliditet 2008.....	28
Figur 5.11. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariabeln kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008.....	28
Figur 5.12. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008.....	29
Figur 5.13. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariabeln placeringsmarginal 2008.....	29
Figur 5.14. Teststatistik från Student’s T-test för analysvariabeln placeringsmarginal 2008.....	29

DEFINITIONER

Basel II - Internationellt regelverk för kapitaltäckning.

Finansiell tillgång - Ett finansiellt instrument som uppfyller tillgångsdefinitionen, det vill säga en resurs över vilken banken har det bestämmande inflytandet till följd av inträffade händelser och där resursen förväntas innebära framtida ekonomiska fördelar för banken.

Investerare - Nuvarande och framtida potentiella ägare.

Kvalitativ egenskap - Egenskap som gör redovisningen brukbar för användarna (IASB föreställningsram, p 24).

Omklassificering - Att flytta en finansiell tillgång från:

1. Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen *till* Investeringar som hålles till förfall, Låne- och kundfordringar och/eller Finansiella tillgångar som kan säljas.
2. Finansiella tillgångar som kan säljas *till* Investeringar som hålles till förfall och/eller Låne- och kundfordringar.

Resultateffekt - Den effekt som hade tagits i resultaträkningen under 2008 om en omklassificering från kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen ej hade genomförts.

Upplupet anskaffningsvärde - Det belopp som den finansiella tillgången värderas till vid anskaffningstidpunkten med avdrag för återbetalning av nominella belopp, avskrivning enligt effektivräntemetoden samt nedsättning (IAS 39, p 9).

Verkligt värde - Detsamma som marknadsvärdet för en tillgång (IAS 39, p 9).

FÖRKORTNINGAR

CDO	Collateralized Debt Obligations
FASB	Financial Accounting Standards Board
FVO	Fair Value Option
IAS	International Accounting Standards
IAS 32	Finansiella instrument: Klassificering
IAS 39	Finansiella instrument: Redovisning och värdering
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
IFRS 7	Finansiella instrument: Upplysningar
SFAS	Statement of Financial Accounting Standards
US GAAP	United States Generally Accepted Accounting Principles

1. INLEDNING

Studiens inledande kapitel syftar till att ge läsaren en inblick i det valda ämnesområdet, varför bakgrunden till problemet förklaras. Vidare diskuteras närliggande teori och andra studier kopplade till ämnet och den problemställning som författarna valt att belysa formuleras. Syftet med undersökningen presenteras, avgränsningarna förklaras och slutligen identifieras målgruppen.

1.1 Problembakgrund

Media har beskrivit den pågående finanskrisen som den värsta sedan andra världskriget (Zachrison, 2008). Exakt när den bröt ut och anledningen därtill är svårt att sätta fingret på, men Palmstierna (2008) nämner två tänkbara orsaker, vilka båda hänförs till amerikansk bankverksamhet. En första delförklaring är det bonussystem som har drivit de bankanställda och skapat kraftiga incitament att redovisa resultat. Den andra förklaringen hänförs till den nya modell som bankerna har använt i samband med kreditgivning till sina kunder, vilken gick ut på att lånen inte behölls av den utställande banken. Låntagare lockades ta lån som till en början skulle vara amorteringsfria. När låntagaren längre fram fick betalningssvårigheter genom exempelvis räntehöjningar ansvarade långgivaren inte längre för lånet¹.

Brunnermeier (2009) är inne på samma spår och hänför det ekonomiska klimatet till den fastighetsbubbla som har spruckit i USA, vilken fått effekter genom stora nedskrivningar i bankvärlden. Han förklarar även hur penningmarknaden har blivit trögare efter att de första europeiska bankerna fallit offer för kreditkrisen och att den reala ekonomin hotas. Att Sverige också drabbats av krisen framgår av Konjunkturinstitutets rapport gällande konjunkturläget, där arbetslösheten spås öka ytterligare under 2009 och 2010 (konj.se, 090331).

Under senare tid har antalet varianter av finansiella instrument ökat, vilket föranlett problem då komplexiteten växt utan att insynen och tillsynen ökat i motsvarande takt (riksbank.se, 090326). De modeller som företagen arbetat med har i vissa fall inte klarat av den ökande komplexiteten (di.se, 090401). Inom den finansiella sektorn har effekterna blivit så allvarliga att företag förstärkts, däribland den brittiska banken Northern Rock (ibid).

En debatterad fråga inom redovisningen har varit den om hur en tillgång skall värderas i balansräkningen (Marton, Falkman, Lumsden, Pettersson & Rimmel, 2008). Den traditionella redovisningen bygger på historiska anskaffningsvärden (ibid). Mot det synsättet står en redovisning som inriktar sig på värdering till verkligt värde (ibid). International Accounting Standards Board (IASB), vilken reglerar redovisningen för europeiska koncerner som följer International Financial Reporting Standards (IFRS)², har historiskt angett att värdering till verkligt värde skall göras i de fall där *tillförlitligheten* inte drabbas och finansiella tillgångar har således varit ett sådant exempel (ibid).

Lane (2008) menar att en nackdel med verkligt värde är att det är svårare att bestämma det verkliga värdet på tillgångar när marknaden är inaktiv³. Ur en investerares perspektiv är det önskvärt att redovisningens *relevans* är hög och möjligheterna för det ökar genom att tillgångar värderas till verkligt värde (Novak, 2008).

¹ Banker sålde i flera fall vidare lånen som sedan förpackades i så kallade "CDOs"- Collateralized Debt Obligations, vilka såldes vidare till investerare (Saunders & Cornett, 2006).

² Till regelverket hör också de äldre regler, International Accounting Standards (IAS), som International Accounting Standards Committee (IASC) givit ut (Marton et al., 2008).

³ En sådan marknad kännetecknas bland annat av signifikant minskad handelsvolym samt betydande prisskillnader, inte bara över tiden utan också mellan marknadens olika aktörer (iasb.org, a, 090328).

Till följd av den uppkomna situationen har IASB uppdaterat sitt regelverk för finansiella tillgångar (iasb.org, b, 090325). De förändringar som presenterades av IASB den 13 oktober 2008 och som antogs av EG-kommissionen två dagar senare innebär uppdaterade versioner av IAS 39 - Finansiella instrument: Redovisning och värdering samt IFRS 7 – Finansiella instrument: Upplysningar (EG-kommissionens förordning (EG) nr 1004/2008). Ändringarna tillskrivs inte bara finanskrisen, utan motiveras också utifrån en önskad harmonisering med de amerikanska redovisningsreglerna i US GAAP⁴ (iasb.org, b, 090325), vilka ges ut av Financial Accounting Standards Board (FASB), den amerikanska motsvarigheten till IASB. Förändringarna är därmed ett steg i det konvergensprojekt som pågår mellan IASB och FASB (Langmead & Soroosh, 2009).

Papiernik, Hylton Meier och Rozen (2003) menar vidare att en stor del av bankers totala tillgångar tenderar att utgöras av finansiella instrument. Mot den bakgrunden anser författarna att det är särskilt intressant att studera tilläggen i IAS 39 och IFRS 7 ur ett bankperspektiv, vilket därför har legat till grund för ämnesvalet.

1.2 Problemdiskussion

När den finansiella krisen slog in över Europa med full kraft under det tredje kvartalet 2008 agerade IASB snabbt (iasb.org, b, 090325). Dock är det inte självklart att förändringarna i IAS 39 och IFRS 7 enbart kan tillskrivas det ekonomiska läget. Det finns en annan sida av diskussionen som rör det bakomliggande politiska spelet (ibid). Syftet med förändringarna var att öka transparensen inom och förtroendet för de finansiella marknaderna, varför förändringarna togs i bruk omedelbart (ibid). Men har tilläggen i regelverket möjliggjort för banker att försköna sina resultat- och balansräkningar och vilka effekter kan det då ha fått för investeraren?

De företag som omfattas av de nya reglerna i IAS 39 har möjlighet att omklassificera sina finansiella tillgångar från värderade till verkligt värde till upplupet anskaffningsvärde (EG nr 1004/2008). Om sådana omklassificeringar görs skall upplysningar om resultateffekterna lämnas i enlighet med tilläggen i IFRS 7 (ibid). Om omklassificeringen sker till kategorier som skall värderas till upplupet anskaffningsvärde görs ingen resultatjustering löpande, varför effekterna skjuts på framtiden (Marton et al., 2008).

Intressant i sammanhanget är det dilemma som normsättare står inför i de situationer där ett verkligt värde är svårt att bestämma för en tillgång, vilket alltså är fallet på marknader som är inaktiva (Lane 2008). Enligt Ferguson (2008) riskerar värdering till verkligt värde också bli mindre pålitlig vid frånvaro av aktiva marknader. Beslutsvärdet minskar också för bolagets intressenter om prognosvärdet inte är relevant (Smith, 2006). Däremot ökar tillförlitligheten när värdering sker till anskaffningsvärde (ibid) och därmed menar författarna att dilemmat utgörs av att väga en förmodad lägre relevans mot en ökad tillförlitlighet.

Som investerare är det högst önskvärt att förstå redovisningen och dess effekter. White (2009) menar att de nya reglerna i IAS 39 inte bidrar till någon egentlig förbättring av företagens balans- och resultaträkningar utan istället riskerar att missleda investeraren i dennes analys. Ett sådant påstående understryker hur viktigt det är att undersöka hur en investerare påverkas av hur banker väljer att redovisa sina siffror.

Redovisningens *jämförbarhet*, både vad gäller över tid och mellan redovisningsobjekt, torde påverkas av i vilken grad företag anpassar sin redovisning till regelförändringarna. Smith (2006) menar att skilda redovisningsprinciper försvårar för analytikern. Författarna anser att iakttagelser som sådana

⁴ United States Generally Accepted Accounting Principles.

gör det än mer intressant att utvärdera hur jämförbarheten påverkats genom att företag eventuellt valt att ändra sina värderingsmetoder till följd av regeländringarna i IAS 39 och IFRS 7.

Banker och finansiella institut inom EU styrs av de så kallade Basel II reglerna (Lind, 2005). Reglerna innebär bland annat att långgivare måste ha en viss kapitalbas som säkerhet för de kreditrisker som dess utställda lån är kombinerade med. Kapitalbasen, i vilken det egna kapitalet har en betydande roll, relateras till emittentens riskvägda tillgångar (Saunders & Cornett, 2006). Eftersom tilläggen i IAS 39 innebär ökade möjligheter att undvika justering via eget kapital och resultaträkningen, menar författarna att en intressant fråga att utreda är huruvida banker med låga kapitalkvoter i högre grad har tillämpat de nya reglerna eller ej.

Enligt Cocheo (2009) finns det motståndare till värdering till verkligt värde som menar att användandet av värderingsmetoden är den största orsaken till dagens finansiella kris. Även Morais och Fialho (2008) är inne på samma spår och menar att det kan finnas risk för att redovisningen manipuleras om företagen låter egna bedömningar ligga till grund för värderingen av finansiella tillgångar. Om företag väljer att tillämpa tilläggen torde de subjektiva bedömningarna minska (ibid). Genom att undersöka hur företagen tillämpat regelförändringarna ämnar författarna se hur företagets resultat påverkats av de möjligheter som har givits dem i och med uppdateringarna i regelverken.

Författarna önskar genom studien öka förståelsen för hur noterade banker inom EU valt att bemöta de nya regelverken. Årsredovisningarna för 2008 blir också de första publikationerna som visar hur regeluppdateringarna i IAS 39 och IFRS 7 har tillämpats på årsbasis, vilket höjer studiens aktualitet.

1.3 Problemformulering

Utifrån den diskussion som författarna fört kring regelförändringarna i IAS 39 och IFRS 7 har följande problem formulerats:

– Vilka samband kan identifieras mellan noterade banker inom EU vad gäller tillämpningen av tilläggen i IAS 39 och IFRS 7?

1.4 Syfte

Undersökningen syftar till att kartlägga i vilken utsträckning noterade banker inom EU valt att tillämpa regeluppdateringarna i IAS 39 och IFRS 7. Vidare ämnar författarna försöka urskilja samband mellan de banker som har ändrat sina värderingsprinciper för finansiella instrument samt skillnader mellan dessa och de banker som ej valt att tillämpa uppdateringarna. Slutligen kommer eventuella effekter ur en investerares perspektiv diskuteras utifrån de krav som ställs på finansiell rapportering.

1.5 Ämnesmässiga avgränsningar

Det är endast avsnittet som berör tillgångsvärdering inom IAS 39 författarna avser studera eftersom tilläggen i IAS 39 och IFRS 7 behandlar det här området. Värdering av skulder evalueras således inte. De möjligheter som företagen har att tillämpa Fair Value Option (FVO) vid initial värdering av sina finansiella tillgångar kommer inte att utgöra en del av studien. Författarna motiverar det med att tilläggen i IAS 39 inte tillåter omklassificering av sådana tillgångar, varför de ej är relevanta för undersökningen. Av samma anledning studeras ej heller redovisning av derivat.

1.6 Målgrupp

Studien riktar sig till investerare på den europeiska marknaden, vilka intresserar sig för företag i allmänhet och banker i synnerhet som har valt att ändra sina värderingsmetoder i enlighet med tilläggen i IAS 39 och IFRS 7. Författarna ämnar frambringa ökad insikt och förståelse för hur nämnda förändringar kan ge upphov till effekter på redovisningen, vilket förhoppningsvis kommer öka investerarens medvetenhet vid beslutsfattande.

2. REFERENSRAM

I referensramen presenteras de teorier, åsikter och redovisningsstandarder som studien syftar till att undersöka. Inledningsvis förklarar författarna innebörden av ett finansiellt instrument och därpå redogörs för de värderingsmetoder som finns enligt IAS 39. Vidare följer en genomgång av de redovisningsstandarder som studien bygger på och de kvalitativa egenskaper som kopplas till redovisningen av finansiella instrument. Bankens relation till investeraren förklaras och de nyckeltal som har studerats presenteras. Slutligen har de hypoteser som prövats i empirikapitlet formulerats.

2.1 Finansiella instrument

Ett *finansiellt instrument* är ett svårdefinierat begrepp (Marton et al., 2008). En klar definition av ett finansiellt instrument saknas i IAS 39, men återfinns i IAS 32 – Finansiella instrument: Klassificering, där definitionen lyder:

”Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag.” (p 11)

Finansiella instrument delas in i *finansiella tillgångar* och *finansiella skulder* (IAS 32, p 11). En finansiell tillgång delas sedermera in i fyra kategorier; kontanter, egetkapitalinstrument⁵ i andra företag, avtalsenliga rättigheter att erhålla kontanter eller andra finansiella tillgångar samt aktier och andra andelar (ibid). Gemensamt för de kategorier som finns för en finansiell tillgång är att de skall uppfylla kriterierna som ställs på en tillgång i enlighet med IASBs föreställningsram:

”En tillgång är en resurs över vilken företaget har det bestämmande inflytandet till följd av inträffade händelser och som förväntas innebära ekonomiska fördelar för företaget i framtiden.” (p 49 a)

Under förutsättning att tillgångskriterierna är uppfyllda skall ett företag redovisa och värdera ett finansiellt instrument som en finansiell tillgång (IASB föreställningsram, p 49).

2.2 Verkligt värde kontra upplupet anskaffningsvärde

Finansiella tillgångar kan värderas till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde (IAS 39, p 46). Det *verkliga värdet* är detsamma som marknadsvärdet för en tillgång (IAS 39, p 9). Hur ett marknadsvärde bestäms för en given tillgång stadgas i de regler som finns för den aktuella tillgången (Artsberg, 2003). Vid värdering till verkligt värde skapas goda förutsättningar för en hög relevans i redovisningen, ty det verkliga värdet svarar mot den bästa tillgängliga informationen i det aktuella ögonblicket (ibid). Vidare torde det verkliga värdet på marknader som är aktiva och välfungerande inte utgöra en mindre objektiv grund än anskaffningsvärdet (ibid). På inaktiva marknader är det dock av särskild vikt att företagens uppskattningar vad gäller framtida kassaflöden är acceptabla och konsekventa när det verkliga värdet bestäms (iasb.org, c, 090414). Lane (2008) pekar också på svårigheten att uppskatta verkliga värden på inaktiva marknader.

Enligt Rossi III (2009) finns skilda uppfattningar om redovisning till verkligt värde. Förespråkare anser att verkliga värden är att föredra då de ökar transparensen och återspeglar tillgångens underliggande värde samt risker på ett tillfredsställande sätt (ibid). Motståndare hävdar dock att verkliga värden skapar förutsättningar för att förvränga redovisningen och att inkonsekvensen ökar då siffrorna saknar verklig grund i praktiken (ibid). Morais och Fialho (2008) är av samma åsikt och menar att den

⁵ En residual rätt att erhålla det som återstår av ett företags tillgångsmassa då avdrag för företagets skulder gjorts (Marton et al., 2008).

subjektiva aspekten av värdering till verkligt värde möjliggör för företagen att anpassa redovisningen utefter egna preferenser. Dessutom bidrar inte regeluppdateringarna i IAS 39 till en reell förbättring av företagens finansiella rapporter utan tenderar snarare att vilseleda investeraren (White, 2009).

Cocheo (2009) hävdar att den finansiella krisen delvis kan ha orsakats av värdering till verkligt värde och påpekar vilka fördelar som finns med värdering till anskaffningsvärde:

“Historical cost accounting does not run the market depreciation through the profit-and-loss statement and does not deplete capital unless the decline in value is considered permanent. Moreover, this system provides a more accurate and holistic financial picture of a bank than today’s destructive and misleading system of accounting.” (s. 23)

Dessutom menar Cocheo (2009) att värdering till verkligt värde inte ger ett korrekt värde i tider av inaktiva marknader men att det likväl har varit något som krävts av intressenter eftersom det ansetts vara det mest relevanta värdet (ibid).

Det *upplupna anskaffningsvärdet* är det belopp som den finansiella tillgången värderas till vid anskaffningstidpunkten med avdrag för återbetalning av nominella belopp, avskrivning enligt effektivräntemetoden⁶ samt nedsättning (IAS 39, p 9). Fördelarna med att värdera till upplupet anskaffningsvärde är att värdet då bottnar i en egentlig transaktion, vilken svarar mot en verifikation (Artsberg, 2003). Det medför att om värdering sker efter principen får företaget i högre grad ett objektivt värde på tillgången, då ingen uppskattning krävs.

I studien av Ivancevich et al. (1996) undersöktes hur redovisningen påverkades av den valda klassificeringskategorin med utgångspunkt i SFAS No. 115⁷, vilken reglerar klassificering av finansiella tillgångar i företag som följer US GAAP. Om en tillgång har klassificerats i en kategori som värderas till upplupet anskaffningsvärde redovisas ej förluster löpande (ibid). I studien visades att olika typer av soliditetstal påverkas om finansiella tillgångar värderas till verkligt värde om värdeförändringarna tas via resultaträkningen (ibid). Eftersom resultateffekten tenderar att påverka det egna kapitalet i större utsträckning än de totala tillgångarna (ibid) uppstår effekter på företagets soliditet. Klassificeringen påverkar även företagets resultat (ibid), vilket exempelvis visar sig i avkastningen på totala tillgångar (ROA). Om den finansiella tillgången däremot värderas till anskaffningsvärde uppstår inga effekter på varken soliditet eller resultat (ibid), eftersom värdeförändringarna då ej tas löpande (IAS 39, p 56).

2.3 Redovisningsstandarder

Finansiella tillgångar behandlas huvudsakligen i tre standarder; IAS 32, IAS 39 och IFRS 7. I enlighet med den ämnesmässiga avgränsningen förklaras i det följande bara IAS 39 och IFRS 7.

2.3.1 IAS 39

IAS 39 reglerar redovisning och värdering av finansiella instrument och syftet med standarden är att fastställa de principer som styr redovisningen av finansiella instrument samt att redogöra för värderingen av dem (p 1). Standarden kan delas in i tre områden; *bortbokning, värdering och resultatpåverkan* samt *derivat och säkringsredovisning*⁸ (Holmqvist-Larsson, Pilebjer-Bosson &

⁶ Anskaffningsvärdet diskonteras till nuvärde (IAS 39, p 9).

⁷ Accounting for Certain Investments in Debt and Equity Securities.

⁸ Ett derivat är en tillgång som beror på en underliggande variabel och säkringsredovisning används i syfte att motverka kursrörelser på finansiella instrument, exempelvis genom ett derivat som är negativt korrelerat med det finansiella instrumentet (Marton et al., 2008).

Wideroth, 2004). Enligt förändringarna från 15 oktober (EG nr 1004/2008) är det området för värdering och resultatpåverkan som har ändrats och därmed är intressant för studien. Det finns fyra olika alternativ vid klassificering av finansiella tillgångar (IAS 39, p 9):⁹

- *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen*
- *Investeringar som hålles till förfall*
- *Lånefordringar och kundfordringar*
- *Finansiella tillgångar som kan säljas*

Papiernik et al. (2003) menar att kategoriseringen är vital. Såväl värdering och redovisning som resultat påverkas av hur tillgången klassificeras och därför kan företagen ha incitament att klassificera på ett visst sätt (ibid). Ivancevich, Cocco och Ivancevich (1996) påvisar vidare att omklassificeringen i sin tur får effekter på såväl investerings- som kreditbeslut. Det beror på att företag kan klassificera likartade finansiella tillgångar på olika sätt (ibid).

Den första kategorin ovan, *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen*, inbegriper Finansiella tillgångar som innehas för handel (IAS 39, p 9). Sådana tillgångar kan exempelvis vara noterade värdepapper (Smith, 2006). Derivatinstrument som inte används till säkring i tillgångar som innehas för handel återfinns också i kategorin (IAS 39, p 9). Om en tillgång uppfyller de krav som finns för att värderas enligt alternativet Fair Value Option (FVO)¹⁰ vid anskaffningstillfället, omfattas även sådana tillgångar av kategorin (ibid). Värdeförändringar som sker på tillgångar i kategorin redovisas genom resultaträkningen (IAS 39, p 55).

Investeringar som hålles till förfall innefattar sådana tillgångar (ej derivat) som har en bestämd löptid och som företaget "har för avsikt och förmåga att hålla till förfall" (IAS 39, p 9). Smith (2006) nämner obligationer som en typ av tillgång som placeras i kategorin. Eftersom avsikten är att behålla tillgången under en i förväg bestämd tid kan företag som väljer att sälja en tillgång från kategorin drabbas av restriktioner som hindrar det från att placera nya tillgångar i kategorin (IAS 39, p 9). Inga värdeförändringar tas löpande via resultaträkningen och värderingen sker till upplupet anskaffningsvärde (Marton et al., 2008).

Som *Lånefordringar och kundfordringar* förstås finansiella tillgångar (ej derivat) som ett företag har förvärvat inom ramen för sin verksamhet (Marton et al., 2008). Vidare krävs att inflödet av ekonomiska resurser kan fastställas och att fordringarna inte är noterade på en aktiv marknad (IAS 39, p 9). Från kategorin undantas tillgångar där avsikten är försäljning inom en snar framtid och för tillgångar vars kreditrisk utgör en fara för att den huvudsakliga investeringen inte kommer att komma företaget till del (ibid). Inte heller i den här kategorin tas värdeförändringar löpande via resultaträkningen och värdering sker till upplupet anskaffningsvärde (Marton et al., 2008).

Den sista kategorin, *Finansiella tillgångar som kan säljas*, är en residualkategori vari de tillgångar som inte klassificerats i någon av ovanstående tre kategorier placeras (IAS 39, p 9). Likviditetsreserver i form av noterade värdepapper har historiskt sett redovisats här (Smith, 2006). Finansiella tillgångar som placeras i kategorin värderas till verkligt värde (ibid). Kategorin strider mot kongruensprincipen, då förändringar i eget kapital som inte är utdelningar eller kapitaltillskott i form av nyemissioner inte redovisas i resultaträkningen (ibid). Eventuella värdejusteringar från kategorin tas direkt till eget kapital, varför resultaträkningen inte påverkas (ibid). Enligt Artsberg (2003) riskerar granskaren av årsredovisningen missledas när kongruensprincipen inte följs, ty läsaren förlitar sig på att företagets

⁹ Marton et al. (2008) delar in finansiella skulder i två kategorier: *Finansiell skuld redovisad till verkligt värde via resultaträkningen* och *Övriga skulder*.

¹⁰ Alternativet får endast användas då det anses innebära en mer relevant redovisning (IAS 39, p 9 b).

prestation under perioden återspeglas i resultaträkningen. Att kongruensprincipen följs innebär att redovisningens användare lättare kan förstå och tolka företagens nyckeltal (Smith, 2006).

Vad gäller värderingen av en finansiell tillgång skall den initialt värderas till dess verkliga värde (IAS 39, p 43). Med undantag i kategorin Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen räknas även transaktionskostnader in i tillgångens värde (ibid). Marton et al. (2008) menar dock att värderingsproblematiken inte uppstår initialt utan vid den efterföljande löpande värderingen. Eftersom värdet på finansiella instrument tenderar att fluktuera på grund av faktorer på marknaden (Artsberg, 2003) uppstår en problematik kring hur den efterföljande värderingen skall gå till, där *verkligt värde* och *upplupet anskaffningsvärde* är de två alternativen (IAS 39, p 46).

Löpande värdering av finansiella tillgångar		
Kategori	Balansräkning	Resultateffekter
Finansiell tillgång värderad till verkligt värde via resultaträkningen	Verkligt värde	Löpande via resultaträkningen
Investeringar som hålles till förfall	Upplupet anskaffningsvärde	Vid förfall
Lånefordringar och kundfordringar	Upplupet anskaffningsvärde	Vid inflöde av ekonomiska resurser
Finansiella tillgångar som kan säljas	Verkligt värde	Löpande till eget kapital

Figur 2.1. Löpande redovisning av finansiella tillgångar efter initial värdering (Marton et al., 2008).

Av tabellen framgår att Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen och Finansiella tillgångar som kan säljas skall värderas till verkligt värde. Investeringar som hålles till förfall samt Lånefordringar och Kundfordringar värderas till upplupet anskaffningsvärde.

2.3.2 Uppdateringarna i IAS 39 under 2008

I de tillägg som IASB presenterade den 13 oktober 2008 (iasb.org, b, 090325) återfinns nya regler för värdering av finansiella tillgångar efter den initiala värderingen (EG nr 1004/2008). Syftet med förändringarna var att åter skapa förtroendet för de finansiella marknaderna efter den finansiella oro som spred ut sig över Europa under 2008 (iasb.org, b, 090325). På grund av minskad handel och inaktiva marknader för vissa finansiella tillgångar infördes reglerna retroaktivt från och med den första juli 2008 (EG nr 1004/2008), vilket innebär att de är tillämpliga från och med rapporterna för det tredje kvartalet 2008.

Förändringarna i IAS 39 berör företagets möjligheter att omklassificera sina finansiella tillgångar från en kategori till en annan. Reglerna omfattar dock inte tillgångar som värderas enligt FVO eller de som är av karaktären derivat (IAS 39, p 50 a och b). Från användarhåll har det dock riktats kritik mot förändringarna (iasb.org, d, 090410);

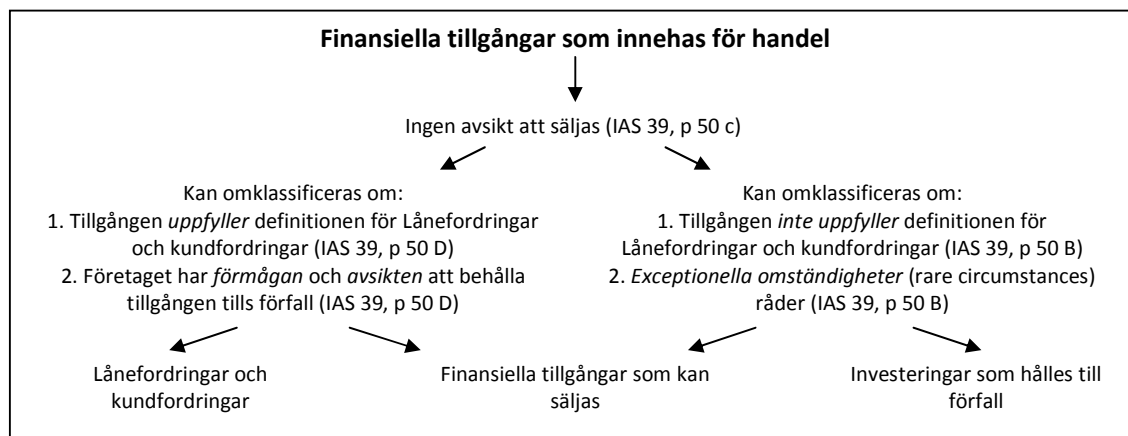
“Reasons advanced include concern over entities ‘gaming’ the rules, avoiding future fair value losses and that such a change to IFRS would *increase* uncertainty and *decrease* transparency.”

Vidare menar Miller och Bahnson (2008) att osäkerheten ökar när redovisningsprinciperna blir mer flexibla, vilket tilläggen i IAS 39 bidrar till. I takt med att flexibiliteten ökar tenderar kapitalkostnaden för samhället att öka i samma takt, vilket är en fara (ibid). Regeländringarna möjliggör omklassificering från Finansiella tillgångar som innehas för handel samt Finansiella tillgångar som kan säljas (IAS 39, p 50 B, D, E).

Finansiella tillgångar som innehas för handel och som inte längre innehas med avsikten att säljas får omklassificeras till antingen Lånefordringar och kundfordringar, Investeringar som hålles till förfall eller Finansiella tillgångar som kan säljas (IAS 39, p 50 B, D).

För att omklassificera till Lånefordringar och kundfordringar eller Finansiella tillgångar som kan säljas måste vissa krav uppfyllas (IAS 39, p 50 D). Dels måste företaget ha såväl förmåga som avsikt att inneha tillgången till förfall eller åtminstone för en överskådlig framtid (ibid). Dels krävs att tillgången uppfyller kraven för att definieras som Lånefordringar och kundfordringar, samt att tillgången inte vid förvärvet behövt klassificeras som Finansiell tillgång som innehas för handel (ibid).

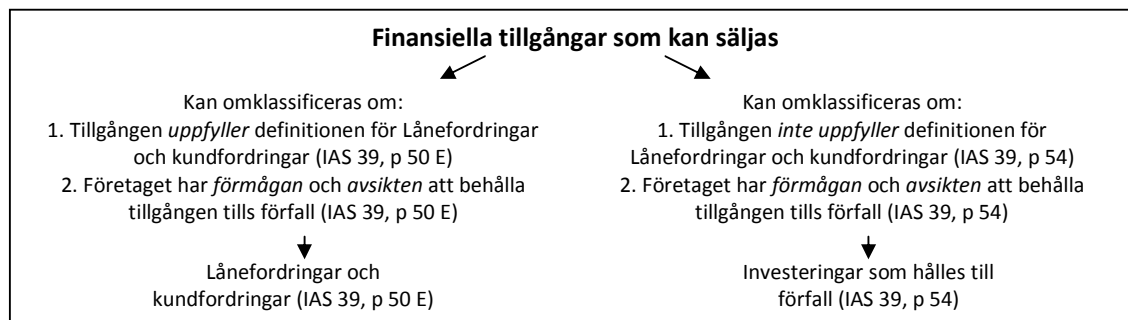
Om en Finansiell tillgång som innehas för handel inte skulle uppfylla delkravet att kunna definieras som Lånefordringar och kundfordringar kan den ändå omklassificeras till kategorin Investeringar som hålles till förfall eller Finansiella tillgångar som kan säljas (IAS 39, p 50 B). Förutsättningen är att exceptionella omständigheter råder (ibid) och dagens finansiella kris anses vara en sådan omständighet (iasb.org, b, 090325). Sammantaget kan möjligheterna att omklassificera från Finansiella tillgångar som innehas för handel visas grafiskt i nedanstående figur.

Figur 2.2. Omklassificeringsalternativ för Finansiella tillgångar som innehas för handel (IAS 39).

Utöver de möjligheter som beskrivits ovan finns liknande omklassificeringsalternativ för Finansiella tillgångar som kan säljas, vilka kan omklassificeras till Lånefordringar och kundfordringar (IAS 39, p 50 E). Förutsättningarna som gäller i fallet med Finansiella tillgångar som innehas för handel gäller analogt även här, det vill säga att företaget har avsikt och förmåga att behålla tillgången till förfall eller åtminstone en framtid som är överskådlig (ibid). Vidare skall tillgången uppfylla definitionen för Lånefordringar och kundfordringar och den får inte kunna identifieras som en Finansiell tillgång som kan säljas (ibid).

Skulle en Finansiell tillgång som kan säljas inte uppfylla definitionen för Lånefordringar och kundfordringar kan den, under förutsättning att avsikten och förmågan därtill finns att hålla den till förfall, omklassificeras till Investeringar som hålles till förfall enligt äldre regler (IAS 39, p 54).

Figur 2.3. Omklassificeringsalternativ för Finansiella tillgångar som kan säljas (IAS 39).

Efter att en omklassificering har gjorts får tillgången inte återklassificeras till kategorin Finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde via resultaträkningen (IAS 39, p 50). Omklassificeringen skall ske från tillgångens verkliga värde på omklassificeringsdagen, vilket blir tillgångens nya anskaffningsvärde/upplupna anskaffningsvärde (IAS 39, p 50 F).

2.3.3 IFRS 7

Kopplad till IAS 39 finns IFRS 7, vilken syftar till att påvisa de krav som finns för företag angående upplysningar av finansiella instrument i sina finansiella rapporter (IFRS 7, p 1). Utifrån en finansiell rapport skall dess användare ha möjlighet att bedöma de finansiella instrumentens betydelse för företagets ställning (ibid). Vidare skall omfattningen och karaktären av de risker som de finansiella instrumenten ger upphov till återges i de finansiella rapporterna (ibid). I upplysningskraven framgår att informationsskyldigheten sträcker sig längre än till att förmedla vilka risker som företaget är exponerat för under redovisningsperioden och på balansdagen, ty upplysningar skall också finnas för hur dessa risker hanterats (ibid).

Tillgångarna skall delas in i kategorier enligt samma mönster som för IAS 39 och därefter skall det redovisade värdet på kategorin anges, antingen direkt i balansräkningen eller i not (IFRS 7, p 8). Även ett uppskattat verkligt värde skall framgå av redovisningen, vilket möjliggör jämförelser (IFRS 7, p 25).

2.3.4 Uppdateringarna i IFRS 7 under 2008

I samband med att IAS 39 ändrades i oktober 2008 ändrades också IFRS 7 (EG nr 1004/2008). De nya reglerna i IFRS 7 infördes, liksom förändringarna i IAS 39, retroaktivt från och med den första juli 2008 (ibid). Tilläggen innebär att ett företag skall lämna upplysningar om de omklassificeringar de valt att göra och som överensstämmer med tilläggen i IAS 39 (IFRS 7, p 12 A).

Upplysningar skall enligt IFRS 7 lämnas för den totala summan som gjorda omklassificeringar har medfört för var och en av kategorierna (p 12 A, a). Vidare skall företagen upplysa om såväl bokförda som verkliga värden för alla omklassificeringar för varje rapporteringsperiod fram tills det att tillgången bortbokas, både för innevarande och föregående perioder (IFRS 7, p 12 A, b). De fakta och övriga omständigheter som styrker den exceptionella omständighet som föranlett en omklassificering skall motiveras (IFRS 7, p 12 A, c).

Utöver de tre områdena ovan, skall upplysningar även lämnas för vinster eller förluster som har redovisats till verkligt värde i resultaträkningen eller som annat totalresultat under den rapporteringsperiod i vilken omklassificering skett och den föregående perioden (IFRS 7, p 12 A, d). Den resultateffekt i verkligt värde som skulle ha redovisats om omklassificeringen inte gjorts skall upplysas om för varje rapporteringsperiod från och med den i vilken omklassificeringen gjorts fram tills bortbokning (IFRS 7, p 12 A, e).

Slutligen stadgas att företagen skall informera om effektivränta och de belopp för uppskattade kassaflöden som företaget kan förväntas ha möjlighet att kräva åter per dagen för den finansiella tillgångens omklassificering (IFRS 7, p 12 A, f).

2.4 Redovisningens kvalitativa egenskaper

Egenskaper som gör redovisningen i finansiella rapporter brukbar för användarna kallas kvalitativa egenskaper (IASB föreställningsram, p 24). Fyra av de viktigaste kvalitativa egenskaperna, vilka samtliga anknäver till studien - relevans, begriplighet, tillförlitlighet och jämförbarhet (ibid) - beskrivs nedan.

2.4.1 Relevans och begriplighet

Av IASBs föreställningsram framgår att sådan redovisningsinformation som kan hjälpa företagets intressenter i sitt beslutsfattande är *relevant* (p 26). Smith (2006) menar att information kan vara relevant ur olika perspektiv och skiljer på två typer: *prognosrelevans* och *återföringsrelevans*. Prognosrelevans innebär att framtida prognoser bygger på historisk information och återföringsrelevans används för att kontrollera tidigare prognoser (ibid). Att företag redovisar information om ovanliga händelser hjälper investerare att upprätta prognoser, vilket leder till ökad relevans (IASB föreställningsram, p 28).

En annan aspekt av relevans är tidpunkten, eller aktualiteten, för redovisningen (IASB föreställningsram, p 43). Informationen är relevant om den fortfarande påverkar beslutsfattaren (IASB föreställningsram, p 26). Om redovisad information bedöms relevant sparar investeraren tid och dessutom ökar dennes möjligheter till en lyckad analys (Novak, 2008). Upplysningar som redovisas vid en tidpunkt då den minskat i betydelse för intressenten är således inte relevanta för beslutsfattaren (Moehrle & Reynolds-Moehrle, 2008). Novak (2008) sammankopplar värdering till verkligt värde och relevans och hävdar att den primära orsaken till en utökad användning av verkliga värden inom redovisningen är att öka relevansen.

Smith (2006) menar att *begriplighet*, vilket innebär att redovisningen kan förstås, är ett lägsta krav för relevans och sammanflätar på så sätt egenskaperna. En viktig aspekt av begriplighet är att information som förmodas vara svårförstådd inte får utelämnas från de finansiella rapporterna av den anledningen (IASB föreställningsram, p 25).

2.4.2 Tillförlitlighet

En redovisning som, på ett sätt som inte är alltför osäkert, lyckas avbilda den ekonomiska verklighet ett företag befinner sig i, är *tillförlitlig* (Smith, 2006). Neutralitetsaspekten, vilken innebär att användare skall kunna lita på att redovisad information inte är vinklad utan avspeglar verkligheten, är en del i tillförlitlighetsbegreppet (IASB föreställningsram, p 31). Artsberg (2003) menar att sådan information som är vinklad tenderar att påverka intressenternas beslutsfattande. Tillförlitligheten påverkas även negativt av den osäkerhet som olika typer av bedömningar är behäftade med (IASB föreställningsram, p 32).

Två andra begrepp som ofta diskuteras inom ramen för hur tillförlitlighet definieras är *validitet* och *verifierbarhet* (Smith, 2006). Att redovisningen är neutral, är ett minimikrav för validitet (ibid). Verifierbarhet innebär att sanningshalten i mätningen är tillfredställande och kan bevisas (ibid). Ett exempel är värdering till anskaffningsvärde, där en faktura kan bekräfta sanningshalten i mätningen (ibid).

Enligt IASBs föreställningsram (p 43) görs en avvägning mellan tillförlitlighet och relevans i syfte att tillfredsställa användarens nytta av de finansiella rapporterna. Marton et al. (2008) menar att det finns en strävan inom IASB att tillgångar skall värderas till verkligt värde, i de fall tillförlitligheten inte blir lidande. Att Smith (2006) menar att värdering som sker till anskaffningsvärde ökar tillförlitligheten, samtidigt som Artsberg (2003) påvisar ökad relevans när värderingen sker till verkligt värde, indikerar att det finns en konflikt gällande tillförlitlighet kontra relevans i samband med värdering enligt IAS 39.

2.4.3 Jämförbarhet

Två huvudsakliga aspekter av *jämförbarhet* är möjligheten att jämföra ett och samma företag över tid och jämförbarhet mellan olika företag (IASB föreställningsram, p 39). Därför skall samma typer av

transaktioner redovisas på ett likartat sätt (ibid). Artsberg (2003) menar att inkonsekvens i val av redovisningsprinciper försvårar jämförbarheten över tid. Av stor vikt är således att användaren informeras om vilka redovisningsprinciper som har tillämpats och om företaget bytt principer samt eventuella effekter av sådana ändringar (IASB föreställningsram, p 40).

Miller och Bahnsen (2008) hävdar också att möjligheten till jämförelser mellan företag påverkas negativt av att olika metoder för redovisning används av olika företag. Ansvaret för att företag använder olika metoder i sin redovisning ligger enligt Artsberg (2003) hos normsättarna. Standardisering är således viktigt men normsättarna bör vinnlägga sig om att relevansen inte blir lidande när reglerna stadgas (ibid). För att öka jämförbarheten är notapparaten ett viktigt instrument. Det är särskilt viktigt att den fungerar när ett företag har ändrat sina redovisningsprinciper eller när de har möjlighet att välja mellan olika metoder i sin redovisning (ibid).

2.5 Bankens relation till investeraren

I IASBs föreställningsram (p 9, 10) framgår att investeraren utgör redovisningens primära målgrupp, vilken vanligtvis har någon form av krav och/eller förväntning på företaget, exempelvis utdelning (Ax, Johansson & Kullén, 2005). Om investeraren inte anser sina krav eller förväntningar uppfyllda ökar risken att denne överger företaget (ibid).

För att ett företag skall få ta del av marknadens kapitalallokering krävs att sådan information lämnas som tillgodoser investerarens behov i dennes analys av företaget (Johansson, Johansson, Marton och Pautsch, 2004). Vidare menar Ax et al. (2005) att företag numera, i allt större utsträckning, letar sig ut på den internationella scenen för att söka kapital. Även här påtalas vikten av lämnade upplysningar och ett förtroendeingivande förhållningssätt från företaget, vilket ökar dess chanser att upprätta goda relationer med marknaden (ibid).

Enligt *agentprincipalteorin* kan det uppstå problem om aktieägarna i ett företag inte driver verksamheten i företaget (Hamberg, 2001). Problemen består till huvudsak i att företagsledningen (agenterna) och aktieägarna (principalerna) kan ha skilda intressen eller mål med verksamheten och det finns ofta en informationsasymmetri där agenterna förfogar över mer information än principalerna (ibid). För principalerna är det alltså av stor vikt att den information som lämnas av agenterna är korrekt men även att de förstår hur värdet på företaget påverkas av deras beslut (ibid). För att säkerställa att agenterna agerar enligt utsatta riktlinjer krävs att principalerna kan kontrollera agenterna och årsredovisningen är här ett viktigt verktyg (ibid).

Genom att investera i ett bolag tar ägarna stora risker och såväl befintliga ägare som eventuella framtida investerare analyserar kontinuerligt sitt risktagande genom att bedöma om företaget har den potential som krävs för att vara värt att satsa på (Johansson et al., 2004). Bedömningen innefattar alltså en avvägning mellan risk och avkastning (ibid). Vad gäller risk menar Ivancevich et al. (1996) att företag där det egna kapitalet ökar innebär en minskad risk för investeraren.

Artsberg (2003) exemplifierar kopplingen mellan agentprincipalproblematiken och redovisningen genom att påtala hur agenterna har incitament att välja redovisningsmetoder som, om möjligt, maximerar deras avkastning. Genom att företagen själva kan välja hur klassificeringen av finansiella tillgångar skall ske kan ledningen därigenom styra redovisningen i önskad riktning (Ivancevich et al., 1996). Agentteorins slutsats är att i de fall det förekommer olika alternativ vid val av redovisningsmetod har personer eller grupper med skilda intressen lyckats påverka redovisningens normsättare att tillgodose just deras intressen (Artsberg, 2003).

2.6 Nyckeltal

I kommande avsnitt redogörs för de valda nyckeltalen, vilka använts i de hypoteser som formuleras i 2.7. Den teoretiska bakgrunden till *avkastning på totala tillgångar (Return On Assets, ROA)*, *soliditet*, *kapitaltäckningsgrad* och *placeringsmarginal* följer nedan.

2.6.1 Avkastning på totala tillgångar (ROA)

Hempel och Simonson (1998) menar att avkastning på totala tillgångar (ROA) är det resultatmått som bäst beskriver bankers förmåga att generera inkomster. Dock tenderar banker att ha låga ROA eftersom skuldsättningsgraden oftast är hög, varför jämförelser med andra branscher skall göras med försiktighet (ibid). ROA anses dock vara mer vägledande för investerare eftersom den återspeglar hur hela den operativa verksamheten sköts (ibid).

$$\text{Avkastning på totala tillgångar (ROA)} = \frac{\text{Resultat efter skatt}}{\text{Totala tillgångar}}$$

2.6.2 Soliditet

Det vanligaste måttet på finansiell styrka är soliditet (Nilsson, Isaksson & Martikainen, 2002). Måttet indikerar i vilken grad företag har möjlighet att överleva framtida förlustår (Thomasson, Arvidsson, Lindquist, Larsson och Rohlin, 2007), varför det anses vara ett viktigt mått på företagets möjlighet att överleva på längre sikt (Nilsson et al., 2002).

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Eget kapital}}{\text{Totalt kapital}}$$

2.6.3 Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II

Kapitaltäckningsgraden enligt Basel II ger en bra indikation på om banker har goda förutsättningar för expansion eller om de har kapitalbrist (Aktiespararnas aktieskola, 1997). En bank måste upprätthålla en viss kapitaltäckningsgrad för att få fortsätta sin verksamhet (ibid). Kapitaltäckningsgraden är ett kvotal där bankens kapitalbas ställs i relation till dess riskvägda tillgångar (ibid). I kapitalbasen har bankens egna kapital en central roll (Saunders & Cornett, 2006) och ett minskat eget kapital leder således till att även kapitalbasen minskar. Anledningen till att banker regleras är för att de har en viktig funktion i samhällsekonomin (Lind, 2005).

Enligt de så kallade Baselreglerna, även benämnda Basel II, får kapitalbasen inte vara mindre än åtta procent av bankens riskvägda tillgångar (bis.org, 090511). Basel II bygger på tre "pelare", där den första behandlar kapitalkravsberäkningen (ibid)¹¹. Regelverket, som styr bankers kapitalhållning, infördes i EU under 2007 och baserades på den första Baselöverenskommelsen från 1988, vars syfte delvis var att minska risken för kriser i banksystemet (fi.se, 090511). De riskvägda tillgångarna är ett sammanvägt belopp, vilket i enlighet med den uppdaterade Baselöverenskommelsen (Basel II), bygger på bankernas kredit-, marknads- och operationella risker (bis.org, 090511).

$$\text{Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II} = \frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Riskvägda tillgångar}}$$

¹¹ Andra pelaren hanterar krav på utökad riskbedömning som skall komplettera kraven inom första pelaren och den tredje styr bankernas upplysningskrav gällande kapitaltäckning (bis.org, 090511).

2.6.4 Placeringsmarginal

Placeringsmarginalen är ett viktigt nyckeltal för banker (Aktiespararnas aktieskola, 1997). Bankers räntenetto påverkas i sig av bland annat institutets kostnader för att låna upp kapital (ibid). Att räntenettet relateras till genomsnittlig balansomslutning, istället för balansomslutningen vid årets slut, gör att större händelser som till exempel påverkat balansen i slutet av året får mindre betydelse för placeringsmarginalen.

$$\text{Placeringsmarginal} = \frac{\text{Räntenetto}}{\text{Genomsnittlig balansomslutning}}$$

2.7 Hypoteser

I syfte att konkretisera studiens problem har författarna valt att arbeta efter fem hypoteser. Hypoteserna har utgjort grunden för hur det insamlade materialet testats och analyserats. Hypoteserna bygger delvis på tidigare forskning, däribland Ivancevich et al. (1996). Övriga hypoteser speglar det som diskuterats i det inledande kapitlet, vilket utgör frågeställningar som författarna önskat undersöka.

Hypotes 1

H₀: Avkastningen på totala tillgångar (ROA) i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från ROA i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H₁: Avkastningen på totala tillgångar (ROA) i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker* från ROA i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

Hypotes 2

H₀: ROA före omklassificering i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från ROA i de banker som inte har valt att omklassificera.

H₁: ROA före omklassificering i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker* från ROA i de banker som inte har valt att omklassificera.

Hypotes 3

H₀: Soliditeten i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från soliditeten i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H₁: Soliditeten i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker* från soliditeten i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

Hypotes 4

H₀: Kapitaltäckningsgraden enligt Basel II i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från kapitaltäckningsgraden i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H₁: Kapitaltäckningsgraden enligt Basel II i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker* från kapitaltäckningsgraden i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

Hypotes 5

H₀: Placeringsmarginalen i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från placeringsmarginalen i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H₁: Placeringsmarginalen i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker* från placeringsmarginalen i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

3. METOD

I det tredje kapitlet redogör författarna för de metodologiska ansatserna och avgränsningarna. Vidare redovisas hur urvalsprocessen har genomförts samt vilken typ av datamaterial författarna arbetat med. Därefter följer ett avsnitt där författarna redogör för de analysvariabler som studiens hypoteser bygger på och vilken ansats som tagits för den fortsatta analysen. Slutligen beskrivs hur författarna har arbetat för att uppnå högsta möjliga kvalitet och säkerhet i de tester som ligger till grund för studiens resultat.

3.1 Utgångspunkt

3.1.1 Kvantitativ ansats

Det finns två möjliga angreppssätt för en studie; antingen en *kvantitativ* eller en *kvalitativ* ansats (Jacobsen, 2002). Den huvudsakliga skillnaden mellan de två alternativen är att en kvantitativ utgår från ett större material i syfte att generalisera resultaten (ibid). En kvalitativ syftar motsatsvis till att fördjupa sig i ett mindre antal enheter för att få fram unika åsikter och detaljer (ibid). Då författarna ämnar undersöka samband mellan ett stort antal observationer har en kvantitativ ansats valts.

Författarna motiverar metodvalet med de fördelar som Jacobsen (2002) kopplar samman med en stor undersökning av den här typen. En sådan viktig egenskap är möjligheten att generalisera men metoden har också en annan fördel i att den är objektiv i sin insamlingsmetod, då inga respondenter träffas personligen. Datamaterialet blir således neutralt och oberoende av hur det insamlats. Dessutom kan den insamlade empirin analyseras och säkerställas i statistiska modeller, vilket gör det möjligt för författarna att bestyrka slutsatserna rent statistiskt.

3.1.2 Deduktiv ansats

Det finns tre tillvägagångssätt för att koppla samman den teoretiska grunden med den insamlade empirin; *induktivt*, *deduktivt* eller *abduktivt* (Patel & Davidsson, 2003). En induktiv undersökning syftar till att utforma nya teorier ur den insamlade empirin och den deduktiva metoden utgår från hypoteser om givna teorier som sedan undersöks på verkligheten. Det abduktiva tillvägagångssättet är en blandning av de två föregående.

Mot bakgrund av metodernas funktioner följer studien en deduktiv metod, då författarna utifrån givna teorier och förutsägelser om en företeelse försöker beskriva den verklighet som studeras. Utifrån uppställda hypoteser om hur verkligheten kan tänkas se ut kan olika scenarier byggas upp och bedömas utifrån hur troliga utfallen är enligt en given signifikansnivå¹². Patel och Davidsson (2003) menar att ett deduktivt tillvägagångssätt följer "bevisandets väg" (s. 23) - från teori till empiri.

En fördel med den deduktiva ansatsen är att en sådan avgränsar det undersökta området och koncentrerar studien till det valda problemet för att uppnå undersökningens syfte (Jacobsen, 2002). Motsatsvis kan ansatsens fördelar få viktiga och relevanta observationer att falla utanför undersökningens ram, vilket kan få negativa effekter på resultatet. Författarna behandlar problematiken i avsnittet om undersökningens kvalitet (3.7.2). Patel och Davidsson (2003) menar att en annan fördel med den deduktiva forskningsmetoden är dess objektivitet. Då metoden tar avstamp i befintlig teori minskar nämligen riskerna att eventuella subjektiva åsikter hos författarna får inverkan på studien.

¹² "Risken att förkasta nollhypotesen när den är sann" (Körner & Wahlgren, 2006, s. 194). Begreppet förklaras mer ingående i avsnitt 4.2.1.

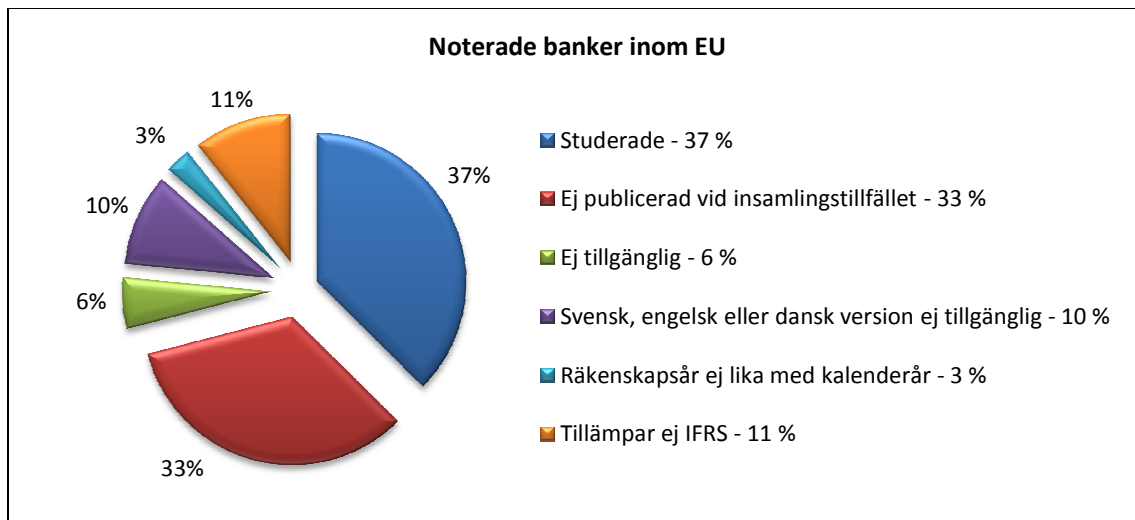
3.2 Metodologiska avgränsningar

Eftersom regeländringarna i IAS 39 och IFRS 7 kungjordes under hösten 2008 bygger studien på årsredovisningar från 2008 men i hypoteserna har även jämförelsetal för 2007 använts. Författarna har valt att enbart studera effekterna på årsbasis, vilket innebär att inga kvartalsrapporter undersökts. Anledningen till att författarna valt att inte undersöka kvartalsrapporterna är att bankerna har haft möjlighet att omklassificera sina finansiella tillgångar under såväl kvartal tre som kvartal fyra 2008, vilket påverkar jämförelserna bankerna emellan.

3.3 Urvalskriterier och undersökta banker

I syfte att studera och analysera effekterna på de banker som omfattas av IFRS-regelverket¹³ valde författarna att inrikta sig på banksektorn inom EU. Författarna har utgått ifrån en lista över EU:s medlemsländer (regeringen.se, 090419) och därefter använt databasen *Datastream* för att få fram en förteckning över noterade banker inom EU. Initialt omfattade listan 179 noterade banker men den har korrigerats enligt följande.

De banker som *inte tillämpade IFRS* i sin redovisning för 2008 valdes bort då de ej omfattades av regeluppdateringarna i IAS 39 och IFRS 7. Vidare har de banker som *ej hade publicerat sin årsredovisning vid tidpunkten för datainsamlingen*¹⁴ ej studerats. På grund av författarnas begränsade språkkunskaper har även de banker som *ej presenterat en svensk, engelsk eller dansk version* fallit utanför ramen för undersökningen. De banker vars *räkenskapsår inte överensstämmer med kalenderår* har heller inte studerats. Författarna motiverar det med att samtliga banker vid utgången av 2008 haft en möjlighet att tillämpa uppdateringarna. För brutna räkenskapsår kan möjligheterna ha inskränkts, då tiden med bokslutsarbetet kan ha varierat bankerna emellan. Slutligen har de banker där det *ej funnits tillgänglig information* kring bokslutet valts bort. Mot bakgrund av nämnda urvalskriterier har 112 banker fallit bort och för undersökningen återstår 67, vilket motsvarar en urvalsfraktion på 37 procent. En komplett lista över bankerna återfinns som *bilaga 1*.

Figur 3.1. Undersökningens urvalsram med en urvalsfraktion på 37 procent.

¹³ Noterade företag inom EU är obligerade att upprätta koncernredovisning i enlighet med av EU antagen IFRS (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002, artikel 4).

¹⁴ 20 april, 2009.

3.4 Datamaterial

Det datamaterial som har samlats in och som utgör grunden för studien består av årsredovisningar från de studerade bankerna. En årsredovisning utgör en sammanfattning av ett företags prestation under ett räkenskapsår och informationen är insamlad för att förmedlas ut till företagets intressenter. Studiens data är således att betrakta som *sekundär* (Jacobsen, 2002).

Vidare är den insamlade datan av karaktären *tvärsnittsdata*. Det innebär att den uppvisar tillståndet vid en viss absolut tidpunkt (Jacobsen, 2002), i studien tiden för årsboksluten den 31 december 2008 och 2007. Av de insamlade årsredovisningarna har bankernas balans- och resultaträkningar studerats men också de noter som är kopplade till redovisningen av de finansiella tillgångarna.

3.5 Analysvariabler

I referensramen (2.6) presenterade författarna en bakgrund till de nyckeltal som har använts i studien. Nyckeltalen utgör grunden för hur studiens analysvariabler tagits fram, vilka sedermera testats i empirikapitlet. De nyckeltal som studerats är *avkastning på totala tillgångar (ROA)*, *soliditet*, *kapitaltäckningsgrad* och *placeringsmarginal*.

Studiens *första hypotes* syftar till att undersöka huruvida bankernas avkastning på totala tillgångar (ROA) skiljer sig åt beroende på om banken valt att omklassificera sina finansiella tillgångar eller ej. Analysvariabeln har beräknats på följande sätt.

$$\text{Avkastning på totala tillgångar (ROA)} = \frac{\text{Resultat efter skatt}}{\text{Totala tillgångar}}$$

I den *andra hypotesen* undersökte författarna huruvida bankernas resultat påverkats av omklassificeringarna i enlighet med IAS 39. De markerade siffrorna (-117 samt -334) i figur 3.2 nedan visar den resultateffekt som skulle ha tagits direkt via resultaträkningen under 2008 om en omklassificering ej genomförts. Det är således bara de finansiella tillgångar som omklassificerats från kategorin *Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen* som skulle ha inverkat på resultaträkningen. De tillgångar som omklassificerats från kategorin *Finansiella tillgångar som kan säljas* har inte medfört någon resultateffekt i resultaträkningen, ty sådana värdeförändringar tas direkt till eget kapital. Ett utdrag från Svenska Handelsbankens årsredovisning för 2008 får illustrera.

mnr	Innehav klassificerade som lån		Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Investeringar som hålls till förtull
	Omklassificerat från innehav för handel (trading)	Omklassificerat från tillgängligt för försäljning	Omklassificerat från innehav för handel (trading)	Omklassificerat från tillgängligt för försäljning
Redovisat värde vid omklassificeringen per 2008-07-01	3 041	19 722	2 578	209
Förändring i redovisat värde sedan omklassificeringen	32	3 437	371	32
Redovisat värde	3 073	23 159	2 949	241
Verkligt värde	2 953	21 535	2 949	231
Redovisad värdeförändring i resultaträkningen under 2008	-23	291	-64	-
Varav efter omklassificeringen	-	291	-	-
Redovisad värdeförändring direkt i eget kapital under 2008	-	42	-334	0
Varav efter omklassificeringen	-	-	-334	-
Vinst eller förlust i verkligt värde som skulle ha redovisats om omklassificeringen ej hade skett	<u>-117</u>	-1 227	<u>-334</u>	-9
Varav direkt i eget kapital	-	-1 227	-	-9

Figur 3.2. Utdrag från Svenska Handelsbankens årsredovisning för 2008. De markerade beloppen visar tillsammans den resultateffekt som skulle ha redovisats i resultaträkningen för 2008 om ingen omklassificering genomförts.

För de banker som ej redovisat resultat effekterna efter skatt har resultaten justerats i enlighet med de skattesatser som Rabe (2009) anger som bolagsskatt i respektive land inom EU. Analysvariabeln för studiens andra hypotes har beräknats på följande sätt.

$$\text{ROA före omklassificering} = \frac{(\text{Resultat efter skatt} \pm \text{resultateffekt av omklassificering efter skatt})}{(\text{Totala tillgångar} \pm \text{resultateffekt av omklassificering efter skatt})}$$

Den *tredje hypotesen* undersöker om soliditeten i de banker som valt att omklassificera sina finansiella tillgångar avviker från de banker som ej har omklassificerat. Analysvariabeln har beräknats på följande sätt.

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Eget kapital}}{\text{Totalt kapital}}$$

Vidare har kapitaltäckningsgraden enligt Basel II undersökts i den *fjärde hypotesen* för att klargöra om nyckeltalet skiljt sig åt bland bankerna beroende på om de har omklassificerat sina finansiella tillgångar eller ej. Analysvariabeln har beräknats på följande sätt.

$$\text{Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II} = \frac{\text{Kapitalbas}}{\text{Riskvägda tillgångar}}$$

Avslutningsvis har placeringsmarginalen undersökts i den femte hypotesen, där författarna undersökt om den varit högre eller lägre i bankerna beroende på om en omklassificering genomförts eller inte. Analysvariabeln har beräknats på följande sätt.

$$\text{Placeringsmarginal} = \frac{\text{Räntenetto}}{\text{Genomsnittlig balansomslutning}}$$

Författarna har i samtliga hypoteser fokuserat på att undersöka analysvariablernas samband med valet att omklassificera för 2008. Författarnas utgångspunkt har frångåtts i den första och tredje hypotesen, där sambanden mellan bankernas ROA 2007/Soliditet 2007 och huruvida banken valt att omklassificera sina finansiella tillgångar eller inte studerats. Det har gjorts i syfte att försöka urskilja om bankerna kan tänkas ha tagit ett beslut att omklassificera mot bakgrund av siffrorna för 2007. Det är ett förenklat antagande eftersom det kan ha tillkommit ny information under årets gång.

3.6 Analysansats

I studiens fjärde kapitel har författarna undersökt den insamlade datan för att säkerställa dess egenskaper, vilket är nödvändigt då egenskaperna styr vilka testmetoder som kan bli aktuella vid hypotesprövningen. Datat testades för de krav som ställs vid parametriska testmetoder och resultatet har sedan utgjort grunden för vilka testmetoder författarna använt.

Det femte kapitlet innehåller presentationer av den insamlade datan. Författarna har sammanställt datan i diagram och tabeller med tillhörande text och teststatistiken från hypotesprövningen har presenterats här. Mot bakgrund av beskrivna teorier och åsikter i referensramen har empirin analyserats i det sjätte kapitlet. Slutligen återfinns slutsatser och implikationer i studiens avslutande kapitel.

3.7 Undersökningens kvalitet

Ur såväl författar- som användarperspektiv är det viktigt att redogöra för de eventuella brister som kan ha uppkommit under processens gång och hur författarna har arbetat för att motverka och minimera sådana systematiska fel.

3.7.1 Reliabilitet och validitet

För att förbättra studiens kvalitet har författarna eftersträvat att säkerställa *validiteten* och *reliabiliteten* i den datainsamling och i den dataanalys som har genomförts, vilket Patel och Davidsson (2003) menar är extra viktigt då en kvantitativ metod tillämpas. Begreppet validitet delas vanligtvis in i *intern* och *extern* validitet. Med intern validitet avses att det som åsyftats att mätas i studien verkligen är det som undersökts och extern validitet behandlar generaliserbarheten i de resultat och slutsatser som framkommer (Jacobsen, 2002). Reliabiliteten är viktig då den mäter tillförlitligheten och trovärdigheten i undersökningen (ibid).

Beträffande den interna validiteten använde sig författarna av fem hypoteser, vilka konkretiserade det studien avsåg att mäta för att uppnå syftet. Datamaterialet koncentrerades således till att omfatta det som behövdes för att besvara studiens problemformulering. Med en urvalsfraktion på 37 procent (67 av 179 banker) torde resultatet vara möjligt att generalisera på de övriga bankerna inom EU.

Reliabiliteten i de studerade siffrorna från årsredovisningarna är per definition hög, då de är reviderade. Därför torde en upprepad undersökning av siffrorna genererat ett liknande resultat, eftersom årsredovisningarnas siffror bara gått att utläsa på ett sätt.

3.7.2 Källkritik och undersökningsmässiga fel

I alla vetenskapliga undersökningar understryks betydelsen av relevanta och tillförlitliga källor. Då årsredovisningar är en typ av sekundärdata kan det finnas en risk i att syftet med den ursprungliga insamlingen är av annan art än det för studiens avsedda (Jacobsen, 2002). En förutsättning är därför att det antas att företagen presenterat årsredovisningarna på ett objektiva sätt. Som diskuterats ovan är årsredovisningar att betrakta som tillförlitliga, då de reviderats.

En undersökning kan vara behäftad med en rad fel, vilka kan påverka resultatet och orsaka feltolkningar. Körner och Wahlgren (2006) menar att undersökningar kan uppvisa olika systematiska fel, däribland *ram-* och *bearbetningsfel*. Problem med den undersökta ramen kan ha uppstått om samtliga banker i den totala populationen inte har givits samma möjlighet att hamna i urvalet. Exempel på hur bearbetningsfel kan uppstå är när den mänskliga faktorn påverkat hur datan hanterats.

Eftersom författarna arbetat med en lista från databasen *Datastream* torde ramproblematiken ha kringgåts, då författarna förlitat sig på att samtliga noterade banker inom EU varit med i databasen och därmed också i urvalet. Vidare har författarna hanterat siffrorna i kalkyleringsprogrammet *Excel*, varför risken för bearbetningsfel minimerats. De beräkningar som genomförts av variabelerna har dessutom baserats på formler, varför det finns goda förutsättningar att det undersökta materialet är korrekt framställt.

Det finns en risk med det deduktiva angreppssätt som författarna valt att tillämpa. Jacobsen (2002) menar att en studie som bygger på givna teorier kan reducera det område som annars hade fallit innanför undersökningens ramar. Författarna är medvetna om att det är omöjligt att bortse från att

viktiga aspekter kan ha förbisetts på grund av metodvalet men ser samtidigt en styrka i de hypoteser som formulerats och som konkretiserat problemet för att uppfylla studiens syfte.

Slutligen bör det noteras att statistiska metoder inte per automatik är att betrakta som en given sanning, varför läsaren bör göra en rimlighetsbedömning av de resultat som framkommer.

4. DATAANALYS

Som en brygga mellan metod- och empirikapitlet har författarna valt att presentera hur de framräknade analysvariablerna testats. En signifikansnivå för studiens tester fastställs och beroende på variablernas egenskaper har olika testmetoder tillämpats vid hypotesprövningen, vilka redogörs för i kapitlet.

4.1 Test av variablerna

Vid parametriska tester måste vissa villkor vara uppfyllda; *normalfördelad variabel, lika varians inom populationen, oberoende urval* samt *minst intervallvariabel*¹⁵ (Field, 2009). Innan datan har testats för dessa krav kan en testmetod ej bestämmas.

För att testa för normalfördelad variabel har författarna använt ett Kolmogorov-Smirnovtest, vilket visat om analysvariabeln avviker från normalfördelning (Aronsson, 1999). Om variabeln visade sig vara normalfördelad har ett Levene's test använts för att undersöka huruvida materialet uppvisat homogen varians eller inte (Wahlgren, 2005). Materialet delades här in i två grupper, varpå varianserna i de två grupperna jämfördes (ibid). Resultaten från testerna återfinns som *bilaga 2*. Författarna har vidare konstaterat att variablerna uppfyllt återstående krav eftersom siffrorna från årsredovisningen är att anse som neutrala och oberoende samt då samtliga testade variabler är på minst intervallnivå.

Vid testerna för normalfördelning och lika varians inom populationen testades följande hypoteser:

H_0 : Materialet *avviker inte* från normalfördelning.

H_1 : Materialet *avviker* från normalfördelning.

H_0 : Stickproven uppvisar *samma* varians, $s_A^2 = s_B^2$.

H_1 : Stickproven uppvisar *inte samma* varians, $s_A^2 \neq s_B^2$.

För p-värden $> 0,05$ har nollhypotesen icke-förkastats, vilket innebär att variationerna i den undersökta variabeln följt en normalfördelning och uppvisat varianshomogenitet. Teststatistiken följer.

Test av normalfördelning och lika varians inom populationen				
Analysvariabel	Normalfördelning		Lika varians inom populationen	
	p-värde	Signifikans	p-värde	Signifikans
ROA 2007	0,003	**	-	Test ej utfört
ROA 2008	0,000	***	-	Test ej utfört
ROA 2008 före omklassificering	0,000	***	-	Test ej utfört
Soliditet 2007	0,008	**	-	Test ej utfört
Soliditet 2008	0,017	*	-	Test ej utfört
Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008	0,000	***	-	Test ej utfört
Placeringsmarginal 2008	0,319	n.s.	0,136	n.s.

Förklaring	
p-värde	Sannolikheten att få ett så stort värde på teststatistiken, eller större, om nollhypotesen är sann (Morris, 2003). Ett lågt värde (under 5 procent) indikerar att nollhypotesen skall förkastas.
*, **, ***	Indikerar stödet för mothypotesen, där trejärnig signifikans ger störst stöd.
n.s.	Not significant, vilket innebär att nollhypotesen icke-förkastas.

Figur 4.1. Sammanfattat testresultat från Kolmogorov-Smirnovtest för normalfördelad variabel och Levene's test för lika varians inom populationen.

¹⁵ Variablerna kan rangordnas och intervallen mellan mätvärdena är lika stora (Aronsson, 1999).

Körner och Wahlgren (2006) menar att icke-parametriska testmetoder enbart skall användas om förutsättningarna för parametriska tester inte är uppfyllda, eftersom sådana tester tenderar att vara mindre effektiva och svagare än parametriska tester (ibid). De möjliggör dock hypotesprövning eftersom de ställer mindre krav på analysvariabeln, varför författarna valt att genomföra icke-parametriska tester i förekommande fall.

Av Figur 4.1 framgår att endast analysvariabeln placeringsmarginal 2008 uppfyllde samtliga fyra krav, vilket innebär att variabeln har testats genom en parametrisk testmetod. Resterande variabler, det vill säga ROA 2007 och 2008, ROA 2008 före omklassificering, soliditet 2007 och 2008 samt kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008, har analyserats med icke-parametriska tester.

4.2 Hypotesprövning

4.2.1 Signifikansnivå

För att undersöka säkerheten i de tester av den insamlade datan som genomförts måste en *signifikansnivå* bestämmas. Utifrån en sådan fastställs hur stor sannolikheten är att en sann nollhypotes förkastas (Körner & Wahlgren, 2006). Författarna har åsyftat att ha en låg signifikansnivå för att minimera riskerna att dra felaktiga slutsatser och har därför byggt testerna på femprocentiga signifikansnivåer, vilket också är den vanligaste signifikansnivån i praktiken (ibid).

De framräknade värdena i teststatistiken har jämförts med *p-värdet*¹⁶ (Körner & Wahlgren, 2006). Värdet anger styrkan på testernas resultat utifrån tre grader; en-, två- och trestjärnig signifikans. Ju högre grad, desto starkare stöd för att mothypotesen är sann. Om p-värdet är under fem procent skall nollhypotesen förkastas - resultatet är då statistiskt säkerställt. För p-värden över fem procent icke-förkastas nollhypotesen (not significant), vilket innebär att testresultatet då kan ha berott på slumpmässiga faktorer.

4.2.2 Studiens testmetoder

För att testa de hypoteser som presenterades i det andra kapitlet har författarna valt att arbeta med statistiska modeller. Körner och Wahlgren (2006) menar att hypotesprövning skapar förutsättningar för att statistiskt säkerställa resultaten, vilket ger en mer tillförlitlig grund för slutsatser. Författarna har använt signifikansanalys vid hypotesprövningen. Beroende på vilka egenskaper analysvariablerna uppvisat har olika metoder för signifikansanalys blivit aktuella (Wahlgren, 2005), och de två som använts i studien redogörs för i kommande avsnitt.

Att den studerade analysvariabeln i de fyra inledande hypoteserna inte uppvisat normalfördelning och varianshomogenitet beror på att det funnits observationer som kraftigt avviker från övriga värden, så kallade outliers. Field (2009) menar att det därför är mer lämpligt att studera medianvärden vid icke-parametriska tester, varför författarna byggt sina resonemang på sådana i förekommande fall. För den femte hypotesen har författarna studerat medelvärden eftersom variabeln var normalfördelad och uppvisade varianshomogenitet.

Den icke-parametriska testmetoden som har använts i studien är *Mann-Whitney U-test*. I testet rangordnas samtliga observationer från lägsta till högsta värde, varpå det genomsnittliga rankvärdet (medel rank) räknas fram (Körner & Wahlgren, 2006). Testet undersöker sedan om gruppernas medel rank avviker från varandra genom att räkna fram ett testvärde, i metoden kallad Mann-Whitney U

¹⁶ Sannolikheten att få ett så stort värde på teststatistiken, eller större, om nollhypotesen är sann (Morris, 2003). Ett lågt värde indikerar att nollhypotesen skall förkastas (ibid).

(ibid). Wahlgren (2005) menar att värdet är ointressant, och att resultatet istället skall relateras till det framräknade z- och p-värdet. Författarna har valt att redovisa samtliga nämnda värden men påpekar att hypoteserna förkastats eller icke-förkastats mot bakgrund av p-värdet (4.2.1).

För parametrisk analys krävs som ovan nämnt (4.1) mer av variabeln än vid icke-parametrisk analys. För hypotes fem har författarna använt *Student's T-test*, vilket är den parametriska motsvarigheten till Mann-Whitney U-test (Körner & Wahlgren, 2006). Student's T-test undersöker om den framräknade medelvärdesdifferensen mellan de två undersökta bankgrupperna är skild från noll och en sådan fördelning följer en t-fördelning (Aronsson, 1999). Testmetoden har räknat fram ett värde på t, vilket sedermera jämförts med det kritiska t-värdet enligt den valda signifikansnivån (ibid). Även här har författarna studerat p-värdet vilket jämförts med den valda signifikansnivån enligt resonemanget ovan (4.2.1).

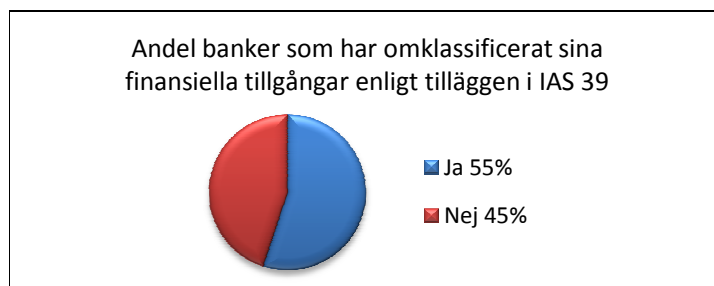
5. EMPIRI

I studiens femte kapitel ämnar författarna beskriva den insamlade datan genom en sammanställning av de undersökta variablerna i ord, figurer och tabeller. Teststatistiken från de hypotestester som har genomförts redovisas, vilka utgör grund för analysen i det sjätte kapitlet och de slutsatser som dras i det avslutande kapitlet.

5.1 Deskriptiv statistik

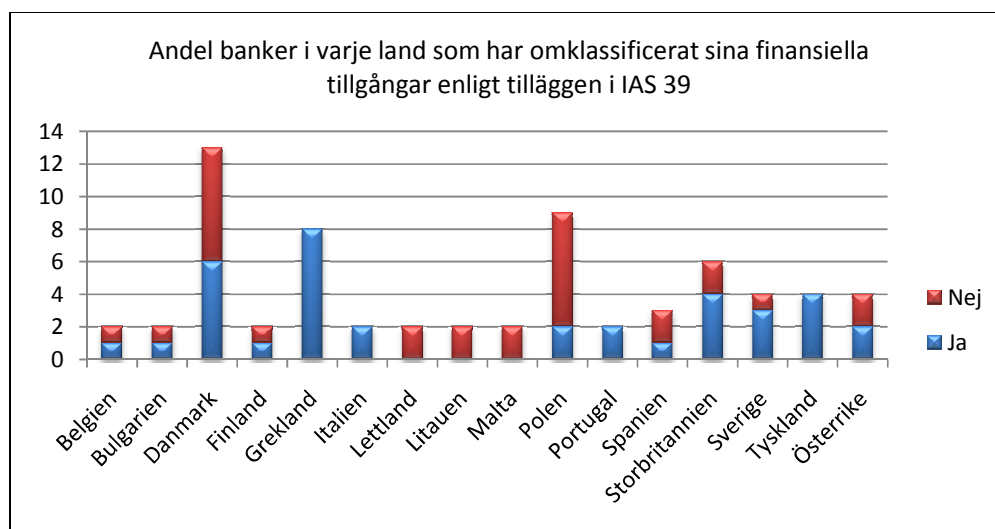
I avsnittet ämnar författarna ge en introduktion till den insamlade datan genom att redogöra för hur många av de studerade bankerna som valt att tillämpa uppdateringarna i IAS 39 och hur många som har upplyst om det i enlighet med IFRS 7.

Av de studerade bankerna har 55 procent (37 av 67 banker) valt att tillämpa uppdateringarna i IAS 39 under 2008 (figur 5.1). Bland de banker som valt att omklassificera sina finansiella tillgångar återfinns Commerzbank, Deutsche Bank, Royal Bank of Scotland och Swedbank. Getin Holding, Nordea, Oberbank och Ålandsbanken är exempel på banker som ej valt att omklassificera några finansiella tillgångar.

Figur 5.1. Andel banker som omklassificerat finansiella tillgångar enligt de nya reglerna i IAS 39.

De 67 bankerna är representerade från 16 länder inom EU, där Danmark (13), Polen (9) och Grekland (8) var de länder med flest banker i studien. Av figur 5.2 framgår hur många av bankerna i varje land som har omklassificerat sina finansiella tillgångar enligt de nya reglerna i IAS 39 och hur många som valt att inte göra det.

Figur 5.2. Antal banker i varje land som applicerat/ej applicerat de nya reglerna i IAS 39.

Grekland är det land där det mest entydiga mönstret går att utläsa, där samtliga åtta banker valt att omklassificera delar av sina finansiella tillgångar. I övrigt var det en jämn spridning bland länderna gällande appliceringen av omklassificeringsmöjligheterna. Värt att notera bland de svenska bankerna är att tre av fyra använt sig av de nya reglerna i IAS 39.

För att konstatera mellan vilka kategorier bankerna flyttat finansiella tillgångar har de bokförda värdena på omklassificeringsdagen använts. Av de 37 banker som har valt att omklassificera efter regeländringarna i IAS 39 har 32 banker omklassificerat från kategorier som värderats till verkligt värde till upplupet anskaffningsvärde. En av de banker som omklassificerat under 2008 har inte lämnat någon ytterligare information om hur omklassificeringen gått till.

29 banker har omklassificerat finansiella tillgångar från kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Av dem har 28 banker redovisat att de genom omklassificeringen undvikit en negativ resultat effekt. Bland de 29 bankerna har 17 omklassificerat finansiella tillgångar till kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas och samtliga dessa banker har därigenom undvikit en negativ resultat effekt.

5.2 Hypotesprövning

Avsnittet följer samma system som de formulerade hypoteserna i teorikapitlet. Inledningsvis i varje delavsnitt återfinns en univariatanalys¹⁷ av den för hypotesen studerade variabeln. Medelvärde och median samt standardavvikelse presenteras här, såväl för samtliga banker som för de två delpopulationerna (ej omklassificerat/omklassificerat). Vidare presenteras teststatistik från hypotesprövningen med tillhörande kommentar.

5.2.1 Hypotes 1

Den första hypotesen testar huruvida avkastningen på totala tillgångar (ROA) i de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar avviker från avkastningen på totala tillgångar i de banker som inte har valt att omklassificera. Hypotesen lyder (samma som i avsnitt 2.7).

H_0 : Avkastningen på totala tillgångar (ROA) i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från ROA i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H_1 : Avkastningen på totala tillgångar (ROA) i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker* från ROA i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

I nedanstående figur presenteras genomsnittsvärden och spridningsmått för analysvariabeln.

Avkastning på totala tillgångar (ROA) 2007 och 2008						
	Medelvärde		Median		Standardavvikelse	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Samtliga banker	1,09 %	-0,11 %	0,91 %	0,42 %	1,41 %	4,03 %
Banker som <i>inte</i> har omklassificerat	1,21 %	-0,52 %	1,21 %	0,62 %	1,60 %	5,84 %
Banker som <i>har</i> omklassificerat	0,98 %	0,21 %	0,75 %	0,27 %	1,25 %	1,42 %

Figur 5.3. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariablerna ROA 2007 och ROA 2008.

Figur 5.3 visar att bankerna i genomsnitt uppvisat ett sämre avkastningstal under 2008 än för 2007, ty medianen är lägre för bankernas ROA 2008 än för 2007. De banker som har omklassificerat sina finansiella tillgångar uppvisade lägre avkastningstal under 2007 än övriga banker, sett till medianen. Vidare bör det noteras att de banker som inte har omklassificerat finansiella tillgångar haft en större

¹⁷ Deskriptiv statistik av en variabel (Aronsson, 1999).

spridning (5,84 procent) än de som har valt att omklassificera (1,42 procent) för 2008, vilket visar förekomsten av outliers i materialet.

Författarna har testat hur avkastningstalet i de olika grupperna av banker avviker från varandra för såväl 2007 som 2008. Eftersom variabeln inte uppfyllde kriterierna för ett parametrisk test (figur 4.1) var testmetoden *Mann-Whitney U-Test*. Teststatistiken följer, först för 2007 och sedan för 2008.

Avkastning på totala tillgångar (ROA) 2007			
Observationer – Banker som inte har omklassificerat	30	Medelrank – Banker som inte har omklassificerat	41,03
Observationer – Banker som har omklassificerat	37	Medelrank – Banker som har omklassificerat	28,30
Observationer – Totalt antal banker	67	Mann-Whitney U	344,000
P-värde	0,008**	Z-värde	-2,660

Figur 5.4. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) 2007. Värdet på testvariabeln och testets signifikans är markerat.

Nollhypotesen förkastas. Ovanstående figur (5.4) visar att det finns en skillnad mellan de två grupperna av banker. Teststatistiken visar att ROA 2007 var lägre i de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar (28,30) än i de banker som inte har omklassificerat (41,03). Resultatet är statistiskt säkerställt med ett p-värde på 0,008, vilket indikerar tvåstjärnig signifikans.

Avkastning på totala tillgångar (ROA) 2008			
Observationer – Banker som inte har omklassificerat	30	Medelrank – Banker som inte har omklassificerat	39,07
Observationer – Banker som har omklassificerat	37	Medelrank – Banker som har omklassificerat	29,89
Observationer – Totalt antal banker	67	Mann-Whitney U	403,000
P-värde	0,055 n.s.	Z-värde	-1,917

Figur 5.5. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) 2008. Värdet på testvariabeln och testets signifikans är markerat.

Nollhypotesen icke-förkastas. I likhet med testresultatet från 2007 finns det en skillnad mellan de banker som har valt att omklassificera (29,89) och de som inte har omklassificerat (39,07). Dock kan resultatet ej säkerställas på femprocentnivån (p-värdet är 0,055), vilket innebär att skillnaden kan vara av slumpmässig karaktär.

5.2.2 Hypotes 2

Studiens andra hypotes syftar till att utröna hur ROA i de banker som har valt att omklassificera avviker från ROA i de banker som inte har omklassificerat när hänsyn tas till uppkommen resultat effekt. Hypotesen lyder (samma som i avsnitt 2.7).

H_0 : ROA före omklassificering i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker inte från ROA i de banker som inte har valt att omklassificera.

H_1 : ROA före omklassificering i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från ROA i de banker som inte har valt att omklassificera.

Figur 5.6 visar genomsnittsvärden och spridningsmått för analysvariabeln.

Avkastning på totala tillgångar (ROA) före omklassificering 2008			
	Medelvärde	Median	Standardavvikelse
Samtliga banker	-0,17 %	0,37 %	4,03 %
Banker som <i>inte</i> har omklassificerat	-0,52 %	0,62 %	5,84 %
Banker som <i>har</i> omklassificerat	0,11 %	0,21 %	1,46 %

Figur 5.6. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) före omklassificering 2008.

Av ovanstående figur kan utläsas att de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar uppvisat en lägre avkastning på totala tillgångar (ROA) än bankerna som inte har omklassificerat, sett till medianen. När resultateffekten räknats bort står det alltså klart att de banker som valt att omklassificera sina finansiella tillgångar under 2008 genom omklassificeringarna har höjt sitt ROA från 0,21 procent (figur 5.6) till 0,27 procent (figur 5.3).

Den valda testmetoden är *Mann-Whitney U-Test*. Teststatistiken följer.

Avkastning på totala tillgångar (ROA) före omklassificering 2008			
Observationer – Banker som inte har omklassificerat	30	Medelrank – Banker som inte har omklassificerat	40,20
Observationer – Banker som har omklassificerat	37	Medelrank – Banker som har omklassificerat	28,97
Observationer – Totalt antal banker	67	Mann-Whitney U	369,000
P-värde	0,019*	Z-värde	-2,345

Figur 5.7. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln avkastning på totala tillgångar (ROA) före omklassificering 2008. Värdet på testvariabeln och testets signifikans är markerat.

Nollhypotesen förkastas. De banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar har ett lägre ROA före omklassificering 2008 (28,97) än de banker som inte har omklassificerat (40,20). Resultatet understryker det som framkom i studiens första hypotes, där de banker som inte har omklassificerat uppvisat ett högre medianvärde på ROA än övriga banker. Om bankerna ej omklassificerat hade de alltså visat ett signifikant sämre resultat under 2008 än övriga banker.

5.2.3 Hypotes 3

Den tredje hypotesen syftar till att undersöka om soliditeten i de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar avviker från soliditeten i de banker som inte har omklassificerat. Hypotesen lyder (samma som i avsnitt 2.7).

H_0 : Soliditeten i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker inte från soliditeten i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H_1 : Soliditeten i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från soliditeten i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

I figur 5.8 redovisas analysvariabelns genomsnittsvärden och standardavvikelse.

Soliditet 2007 och 2008						
	Medelvärde		Median		Standardavvikelse	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
Samtliga banker	9,08 %	8,02 %	6,53 %	5,97 %	7,84 %	7,73 %
Banker som <i>inte</i> har omklassificerat	11,59 %	10,52 %	8,12 %	8,30 %	10,07 %	9,94 %
Banker som <i>har</i> omklassificerat	7,04 %	5,99 %	6,27 %	4,77 %	4,64 %	4,52 %

Figur 5.8. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariablerna soliditet 2007 och soliditet 2008.

Av figuren ovan framgår att de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar under 2008 i genomsnitt hade lägre soliditet under 2007 (och även 2008) än de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 och IFRS 7. Noterbart är att det finns en större spridning i den grupp av banker som inte har omklassificerat (10,07 procent för 2007 och 9,94 procent för 2008) jämfört med de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar, vilket visar på förekomsten av outliers i gruppen.

Den valda testmetoden är *Mann-Whitney U-Test*. Teststatistiken följer.

Soliditet 2007			
Observationer – Banker som inte har omklassificerat	30	Medelrank – Banker som inte har omklassificerat	40,90
Observationer – Banker som har omklassificerat	37	Medelrank – Banker som har omklassificerat	28,41
Observationer – Totalt antal banker	67	Mann-Whitney U	348,000
P-värde	0,009**	Z-värde	-2,610

Figur 5.9. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln soliditet 2007. Värdet på testvariabeln och testets signifikans är markerat.

Nollhypotesen förkastas. Ovanstående figur (5.9) visar att det finns en skillnad mellan de två grupperna av banker. Teststatistiken visar att soliditeten för 2007 var lägre i de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar (28,41) än i de banker som inte har omklassificerat (40,90). Resultatet är statistiskt säkerställt med ett p-värde på 0,009, vilket indikerar tvåstjärnig signifikans.

Soliditet 2008			
Observationer – Banker som inte har omklassificerat	30	Medelrank – Banker som inte har omklassificerat	42,83
Observationer – Banker som har omklassificerat	37	Medelrank – Banker som har omklassificerat	26,84
Observationer – Totalt antal banker	67	Mann-Whitney U	290,000
P-värde	0,001***	Z-värde	-3,341

Figur 5.10. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln soliditet 2008. Värdet på testvariabeln och testets signifikans är markerat.

Nollhypotesen förkastas. I likhet med testresultatet för 2007 finns det en skillnad mellan soliditeten i de banker som har valt att omklassificera (26,84) och de som inte har omklassificerat (42,83) även för 2008. P-värdet på 0,001 indikerar trestjärnig signifikans, vilket innebär att soliditeten är signifikant högre i de banker som inte har omklassificerat än soliditeten i övriga banker.

5.2.4 Hypotes 4

Studiens fjärde hypotes testar om kapitaltäckningsgraden enligt Basel II för de banker som har valt att omklassificera avviker från kapitaltäckningsgraden i de banker som inte har omklassificerat. Hypotesen lyder (samma som i avsnitt 2.7).

H_0 : Kapitaltäckningsgraden enligt Basel II i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker inte från kapitaltäckningsgraden i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H_1 : Kapitaltäckningsgraden enligt Basel II i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från kapitaltäckningsgraden i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

I figur 5.11 redovisas analysvariabelns genomsnittsvärden och standardavvikelse.

Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008			
	Medelvärde	Median	Standardavvikelse
Samtliga banker	14,16 %	12,25 %	7,94 %
Banker som <i>inte</i> har omklassificerat	15,66 %	12,75 %	9,04 %
Banker som <i>har</i> omklassificerat	12,98 %	11,70 %	6,86 %

Figur 5.11. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariabeln kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008.

Figur 5.11 indikerar att de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar under 2008 i genomsnitt uppvisade en lägre kapitaltäckningsgrad. Den höga standardavvikelsen i materialet vittnar om de observerade extremvärdena, vilket omöjliggjort en parametrisk testmetod.

Den valda testmetoden är *Mann-Whitney U-Test*. Teststatistiken följer.

Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008			
Observationer – Banker som inte har omklassificerat	28	Medelrank – Banker som inte har omklassificerat	37,32
Observationer – Banker som har omklassificerat	36	Medelrank – Banker som har omklassificerat	28,75
Observationer – Totalt antal banker	64	Mann-Whitney U	369,000
P-värde	0,068 n.s.	Z-värde	-1,827

Figur 5.12. Teststatistik från Mann-Whitney U-Test för analysvariabeln kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008. Värdet på testvariabeln och testets signifikans är markerat.

Nollhypotesen icke-förkastas. Bankerna med låga kapitaltäckningsgrader enligt Basel II (28,75) har i större utsträckning valt att omklassificera sina finansiella tillgångar under 2008 än övriga banker (37,32). Skillnaden mellan grupperna kan emellertid inte säkerställas statistiskt, ty p-värdet på 0,068 överstiger den för studien valda signifikansnivån (0,05).

5.2.5 Hypotes 5

I den femte hypotesen testas huruvida placeringsmarginalen för 2008 i de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar avviker från placeringsmarginalen i de banker som inte har omklassificerat. Hypotesen lyder (samma som i avsnitt 2.7).

H_0 : Placeringsmarginalen i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker inte från placeringsmarginalen i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H_1 : Placeringsmarginalen i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från placeringsmarginalen i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

I figur 5.13 redovisas analysvariabelns genomsnittsvärden och standardavvikelse.

Placeringsmarginal 2008			
	Medelvärde	Median	Standardavvikelse
Samtliga banker	2,23 %	2,08 %	1,66 %
Banker som <i>inte</i> har omklassificerat	2,57 %	2,52 %	1,52 %
Banker som <i>har</i> omklassificerat	1,95 %	1,74 %	1,73 %

Figur 5.13. Genomsnittsvärden och standardavvikelse för analysvariabeln placeringsmarginal 2008.

Enligt ovanstående figur har de banker som har valt att omklassificera sina finansiella tillgångar i genomsnitt visat upp en lägre placeringsmarginal för 2008 än de banker som inte har omklassificerat. För analysvariabeln är genomsnittsvärdena entydiga, både medelvärdet och medianen tyder på att en lägre placeringsmarginal varit förknippat med valet att omklassificera.

Analysvariabeln uppfyllde samtliga kriterier för ett parametriskt test (figur 4.1), varför den valda testmetoden är *Student's T-test*. Teststatistiken följer.

Placeringsmarginal 2008			
Observationer – Banker som inte har omklassificerat	30	Medel – Banker som inte har omklassificerat	2,57 %
Observationer – Banker som har omklassificerat	36	Medel – Banker som har omklassificerat	1,95 %
Observationer – Totalt antal banker	66	Medelvärdesdifferens	-0,62 %
P-värde	0,132 n.s.	T-värde	-1,524

Figur 5.14. Teststatistik från Student's T-test för analysvariabeln placeringsmarginal 2008. Värdet på testvariabeln och testets signifikans är markerat.

Nollhypotesen icke-förkastas. Testresultatet visar att grupperna skiljer sig åt vad gäller placeringsmarginal för 2008, där de banker som har omklassificerat sina finansiella tillgångar har en lägre genomsnittlig placeringsmarginal (1,95 procent) än övriga banker (2,57 procent). Den skillnad som finns mellan bankerna kan dock inte säkerställas statistiskt på femprocentnivån (p-värdet är 0,132).

6. ANALYS

Studiens sjätte kapitel kopplar ihop referensramen med den empiri som presenterades i det föregående kapitlet. Inledningsvis analyseras testresultaten från hypotesprövningen och därefter förs en diskussion kring hur redovisningens kvalitativa egenskaper påverkats. Slutligen analyseras relationen mellan banken och investeraren.

6.1 Samband mellan bankerna

Klassificeringen påverkar värderingen av finansiella tillgångar och är följaktligen vital då den kan få effekter på företagets resultat, vilket Papiernik et al. (2003) påvisat. Testresultaten från *hypotes ett* visar att de banker som hade ett sämre genomsnittligt ROA 2007 i högre grad omklassificerade sina finansiella tillgångar. Sådana samband kan tyda på att ledningen önskat förbättra bankernas ROA 2008, vilket omklassificeringen bidrog till. Det ligger även i linje med det antagande som Ivancevich et al. (1996) nämner för ledningens möjligheter att styra redovisningen. Författarna har dock inte testat vad som påverkat vad, varför påståendet får stanna vid vad som rent hypotetiskt skulle kunna vara fallet.

28 av 29 banker har upplyst om negativa resultateffekter som hade uppkommit utan omklassificering och därmed står det klart att resultaten förbättrats i dessa fall, vilket också testresultaten från *hypotes ett* och *två* visar. Medianvärdet på ROA 2008 före omklassificering i gruppen som omklassificerat har förbättrats från 0,21 procent till 0,27 procent på grund av omklassificeringen. Även om de banker som omklassificerat i genomsnitt lyckats förbättra sina ROA så sker ingen reell förändring i de fall där förändringen beror på ändrade värderingsmetoder (White, 2009). Istället tenderar det att vilsledda investerare som studerar nyckeltal i sin analys av banken. Det kan alltså vara så att tilläggen i IAS 39 har förenklats för bankerna då fler redovisningsalternativ för samma händelse accepterats men en sådan förändring kan ha påverkat investerarens möjligheter att utvärdera banken. Det indikerar att IASB prioriterat redovisningens producenter före investeraren, som uttryckligen är redovisningens primära användare.

Testresultaten från *hypotes tre* fastslår att det finns ett statistiskt säkerställt samband som visar att de banker med lägre genomsnittligt soliditetstal tenderat att omklassificera finansiella tillgångar i högre grad, såväl för 2007 som för 2008. Att banker med låga soliditetstal försökt förbättra dessa genom omklassificeringarna är i linje med det som Ivancevich et al. (1996) påvisade, nämligen att det egna kapitalet påverkas av vilken värderingsmetod som används. Därför är det väsentligt att notera vad som inräknats i soliditetsmåttet för respektive bank.

Genom en omklassificering från en kategori där värdering sker till verkligt värde till en kategori i vilken tillgången därefter värderas till upplupet anskaffningsvärde undviker banken en negativ resultateffekt om tillgången efter omklassificeringen sjunker i värde (IAS 39, p 55; Smith, 2006). En bank kan genom sådana redovisningsval indirekt förbättra sitt egna kapital. Därmed förbättras också kapitaltäckningsgraden (Saunders & Cornett, 2006). Även om sambandet inte kan säkerställas på den valda signifikansnivån, visar testresultaten från *hypotes fyra* att bankerna med lägst kapitaltäckningsgrad 2008 i större utsträckning än de med högre procentuell sådan använt sig av möjligheterna att omklassificera finansiella tillgångar. Om omklassificeringen beror på att bankerna önskat förbättra sina kapitaltäckningsgrader låter författarna vara osagt, men det finns en koppling mellan kapitaltäckningen och bankens risk som kan vara värd att uppmärksamma.

Som konstaterats från testresultaten i *hypotes ett och två* får klassificeringen effekter för resultatet. När resultatet påverkas av den valda klassificeringen får det följderna på företagets totala tillgångar genom att det egna kapitalet ändras (Ivancevich et al., 1996). Därigenom påverkas också bankernas

placeringsmarginal, eftersom det totala kapitalet är en av faktorerna i måttet. Testresultatet från studiens *femte hypotes* visar, även om det inte är signifikant, att de banker som valt att omklassificera sina finansiella tillgångar i genomsnitt uppvisat en lägre placeringsmarginal 2008 än övriga banker. Det kan således vara så att den resultateffekt som inte tagits i resultaträkningen och som överlag förbättrat bankernas resultat orsakat en lägre placeringsmarginal. Det är dock viktigt att vara införstådd med vilka faktorer som påverkar placeringsmarginalen. En hög placeringsmarginal betyder inte per automatik att banken totalt sett presterat bättre än sina konkurrenter, varför analysen av nyckeltalet bör kompletteras med andra mått.

6.2 Redovisningens kvalitativa egenskaper

Novak (2008) menar att redovisningens relevans ökar genom utökad användning av värdering till verkligt värde, vilket ökar investerarens möjligheter att göra en lyckad analys. IAS 39 tillåter, relevansaspekten till trots, att tillgångar som tidigare värderats till verkligt värde numera kan omklassificeras till kategorier där de finansiella tillgångarna värderas till upplupet anskaffningsvärde (p 50 B, D). Studien visar att 32 banker har omklassificerat mellan sådana kategorier, vilket innebär en ändrad värderingsmetod. Bankernas exponering mot marknaden, med de risker åtagandena medför, blir genom en sådan omklassificering mindre synlig för investerare då tillgångens värdering inte längre återspeglar marknaden. Förändringarna innebär således att den kvalitativa egenskapen relevans åsidosätts.

Ett annat begrepp som hänförs till relevans är begriplighet (Smith, 2006). IFRS 7 syftar till att öka begripligheten och förståelsen för investeraren genom de upplysningskrav som stadgas i standarden. Tillämpningen av uppdateringen i IFRS 7 ökar således relevansen i redovisningen med de ovan nämnda egenskaper det medför för investeraren. Studien visar också att de analyserade bankerna, så när som på en av dem, följer anvisade krav vad gäller upplysning om hur omklassificeringen genomförts. Det innebär att investerare har givits möjlighet att förstå de effekter bankernas agerande medfört i dessa fall. Begripligheten, och därmed redovisningens relevans, torde därmed ha ökat genom upplysningen.

Kongruensprincipens innebörd är att alla förändringar i eget kapital som inte avser utdelningar eller nyemissioner skall återspeglas i redovisningens resultat (Smith, 2006). När principen upprätthålls ökar förståelsen i redovisningen (ibid). Studien visar dock att 17 banker valt att omklassificera finansiella tillgångar till kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas från kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Bankerna, som genom omklassificeringen dessutom undkommit negativa resultateffekter genom att istället ta värdenedgången direkt mot eget kapital, har därmed frångått kongruensprincipen i samband med omklassificeringen. Därför har förståelsen för redovisningen i de aktuella bankerna minskat, vilket också innebär minskad relevans.

Enligt Smith (2006) innebär redovisning till anskaffningsvärde att tillförlitligheten i redovisningen ökar. Novak (2008) menar samtidigt att verkliga värden höjer redovisningens relevans. Divergensen indikerar en konflikt mellan de två egenskaperna. Genom att likartade tillgångar klassificeras olika, vilket tilläggen i IAS 39 möjliggör, kommer bankerna möta en liknande konflikt i praktiken. I studien har 32 av 37 banker som omklassificerat finansiella tillgångar gjort det från kategorier, i vilka tillgångarna värderas till verkligt värde till upplupet anskaffningsvärde. Det innebär att tillförlitligheten i redovisningen för de bankerna ökat på bekostnad av relevansen.

Marton et al. (2008) skriver att IASB strävar efter redovisning till verkligt värde i de fall tillförlitligheten inte blir lidande. Tillförlitligheten i bedömningarna i kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen har således inte bedömts bli lidande tidigare, men i

och med regeländringarna uppstod möjligheten att omklassificera tillgångar som innehas för handel och därefter värdera dem till upplupet anskaffningsvärde. Tillförlitlighet innebär också att redovisningen inte skall vara vinklad (Smith, 2006). Då resultateffekterna kan döljas genom omklassificeringen blir redovisningen vinklad, vilket får till följd att verkligheten inte i samma utsträckning återspeglas i redovisningen. Därmed minskar redovisningens tillförlitlighet.

De svårigheter som Lane (2008) ser med att bedöma verkliga värden på inaktiva marknader torde vara anledningen till att IASB numera, genom införandet av förändringarna, i högre utsträckning tvivlar på att tillförlitligheten upprätthålls vid värdering till verkligt värde av dessa tillgångar. 32 av de 67 studerade bankerna har genom omklassificeringen valt att i högre utsträckning tillämpa en värderingsmetod som bygger på värdering till upplupet anskaffningsvärde, vilket torde betyda att de bankerna ansett metoden vara mer tillförlitlig än den värdering som sker på dagens finansiella marknader. En annan tänkbar anledning som kan ha legat till grund för beslutet att omklassificera, vilken nämnts tidigare och som inte kan bortses ifrån, är att bankerna önskat åstadkomma sådana resultateffekter som studien visat vara möjliga att uppnå.

Artsberg (2003) anser att det är på grund av normsättaren som företag använder olika principer vid redovisning av likartade tillgångar. Standardisering är viktigt, men relevansen bör likväl inte åsidosättas (ibid). Att bankerna i studien har tillämpat olika värderingsmetoder har författarna påvisat ovan. Dessutom har de omklassificerat tillgångar från kategorier som värderas till verkligt värde och därigenom har såväl standardiseringen som relevansen minskat.

Möjligheten till jämförelser mellan bolag minskar och osäkerheten ökar när redovisningsprinciperna skiftar (Miller & Bahnson, 2008). Studien visar att drygt hälften av bankerna (37 av 67) valt att omklassificera delar av sina finansiella tillgångar, vilket således tyder på att jämförbarheten bankerna emellan har påverkats negativt. Att likartade transaktioner bör redovisas på samma sätt framgår av IASBs föreställningsram (p 39), men studien visar att så inte sker i praktiken. I ett par av länderna i studien har samtliga banker tillämpat uppdateringarna, men samtidigt konstateras att det i andra länder är mer splittrat. Det visar att det inte finns något tydligt samband mellan bankens säte och valet att omklassificera. En minskad jämförbarhet och ökad osäkerhet torde försvåra för bankens investerare eftersom det krävs en mer djupgående analys för att förstå hur banken presterar gentemot konkurrenter.

En huvudsaklig aspekt av jämförbarhet är att kunna jämföra ett och samma företag över tid (IASB föreställningsram, p 39). Noterbart är att för de 32 banker som ändrat värderingsmetod har dock jämförbarheten påverkats negativt. Ett sådant faktum kan ha försvårat för de investerare som studerar tidsserier av data. För att upprätthålla jämförbarheten när ett företag byter redovisningsprincip, skall företaget informera om förändringen och dessutom skall effekten av omklassificeringen framgå (IASB föreställningsram, p 40). Uppdateringarna i IFRS 7 stadgar att företagen skall informera om omklassificeringens effekter och Artsberg (2003) menar att notapparaten per automatik blir viktigare när företag ändrar principer i redovisningen. Då studien visar att 28 av 29 banker följt IFRS 7 och upplyst om att en negativ resultateffekt undvikits genom omklassificeringen, innebär det att investerare kompenseras. Eftersom den stora majoriteten av banker, i det här avseendet, följt det som stadgas i IFRS 7 kompenseras jämförbarheten.

6.3 Bankens relation till investeraren

Ax et al. (2005) menar att det finns risk att investerare lämnar företagets sfär om deras förhoppningar kring sina engagemang inte uppfylls. En typ av vanligt förekommande belöning, vilken investeraren kan förvänta sig, är utdelning (ibid). Skulle företagets ledning under perioder som inte gått tillräckligt bra besluta om minskad eller utebliven sådan minskar således ägarnas

motprestationer. Ett bättre resultat torde öka utdelningsutrymmet och därmed attraktionskraften gentemot investerare. Som studien visar har de banker som ändrat sin värderingsmetod förbättrat sitt resultat genom omklassificeringen, vilket i sin tur ökat investerarens teoretiska möjlighet till utdelning. Som White (2009) menar så kan bankerna därför antas ha förbättrat sin relation till sina investerare även om en reell förbättring inte åstadkommits.

Ägare tar risker genom sina investeringar (Johansson et al., 2004). Om bankens egna kapital minskar, vilket påverkar kapitalbasen negativt, kan det leda till att banken inte uppfyller sina kapitalkrav. Att placera i banken, när det egna kapitalet minskar, innebär en ökad risk för investeraren (Ivancevich et al., 1996). Genom att omklassificera finansiella tillgångar kan negativa resultateffekter undvikas och studien visar att så nästintill uteslutande (28 av 29 banker) gjorts bland de banker som valt att omklassificera från kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen. Det egna kapitalet har därmed förbättrats, även om det inte är följden av en egentlig förbättring i bankens verksamhet. Bankens sätt att värdera och redovisa sina finansiella tillgångar har därför fått den teoretiska risken för investeraren att minska.

I agentprincipalteorin förklarar Hamberg (2001) vikten av att principalerna förstår följderna av agenternas beslutsfattande i relationer där principalerna inte utgör företagsledning. Bankerna i studien är noterade och resultaten i de som valt att omklassificera sina finansiella tillgångar från kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen har påverkats, vilket författarna påvisat ovan. För principalen är det vitalt att förstå följden av sådana redovisningsval, vilka kan ha fungerat som incitament till att försköna de finansiella rapporterna.

Eftersom årsredovisningen är ett centralt verktyg för principalerna (Hamberg, 2001) är det viktigt att det som står i dem är en rättvis beskrivning av företagets prestation. Samtliga banker som upplyst om hur omklassificeringen genomförts har också lämnat information om den resultateffekt som undvikits genom omklassificeringarna. Även om så har skett torde en årsredovisning bli mer svårtolkad eftersom bankernas egentliga prestation kan ha dolts genom valet av värderingsmetod. I den aspekten har omklassificeringarna försvårat för principalerna att utvärdera agenternas arbete. Det är i linje med Artsbergs (2003) åsikt, nämligen att agenterna kan ha incitament att presentera årsredovisningen för att framhäva sin egen prestation. Det är dock tänkbart att det finns scenarier där såväl agenten som principalen tjänar på en omklassificering. Skulle agenten erhålla lön baserad på resultatet tjänar såväl agenten som principalen på en redovisning som förbättrar företagets resultat, eftersom det torde förbättra dess prestation på aktiemarknaden.

Morais och Fialho (2008) menar vidare att företag har möjlighet att anpassa sin redovisning genom subjektiva bedömningar i samband med värdering till verkligt värde. Samtidigt menar Rossi III (2009) att verkliga värden är att föredra eftersom sådan värdering bättre återspeglar företagets exponering mot risker samt förbättrar redovisningens transparens. Därför torde principalen föredra verkliga värden då sådan värdering underlättar bedömningar och analyser av hur väl företaget presterar. Studien visar ändå att 32 av 37 banker har använt sig av möjligheterna som givits dem att omklassificera tillgångar värderade från verkligt värde till upplupet anskaffningsvärde, varför principalerna bör vara införstådda med vilken värderingsmetod som agenterna tillämpat.

7. SLUTSATS

I det avslutande kapitlet ämnar författarna besvara studiens problem och föra en diskussion kring och orsakerna till studiens resultat, genom en koppling till vilka implikationerna blir för investeraren. Avslutningsvis återfinns ett avsnitt med förslag till fortsatt forskning.

7.1 Slutdiskussion och egna reflektioner

Mot bakgrund av studiens resultat från empiri- och analyskapitlen ämnar författarna besvara studiens problemformulering;

Vilka samband kan identifieras mellan noterade banker inom EU vad gäller tillämpningen av tilläggen i IAS 39 och IFRS 7?

Studien har genomgående visat att det finns samband mellan låga värden på de nyckeltal som studerats och valet att omklassificera finansiella tillgångar under 2008. Från studiens hypotestester har fyra samband varit möjliga att säkerställa statistiskt:

- Låg avkastning på totala tillgångar (ROA) 2007 och valet att omklassificera.
- Låg avkastning på totala tillgångar (ROA) före omklassificering 2008 och valet att omklassificera.
- Låg soliditet 2007 och valet att omklassificera.
- Låg soliditet 2008 och valet att omklassificera.

I den fortsatta slutdiskussionen resonerar författarna kring de bakomliggande orsakerna till de samband som identifierats och hur de kan tänkas ha påverkat investeraren, vilken är redovisningens och studiens primära målgrupp.

I studien framkom att 37 av 67 banker valt att omklassificera finansiella tillgångar enligt de nya reglerna i IAS 39. Något tydligt samband mellan bankens säte och valet att omklassificera kunde inte identifieras. Eftersom det inte finns enighet inom länderna menar författarna att det torde bli en övermäktig uppgift att harmonisera redovisningen globalt. Även om IASB eftersträvat harmonisering i redovisningen kan splittringen tyda på att redovisningen inom EU snarare disharmoniserats.

Studiens inledande hypotes visar att det finns ett signifikant samband mellan låg avkastning på totala tillgångar (ROA) 2007 och valet att omklassificera finansiella tillgångar. Författarna menar att valet att omklassificera kan ha påverkats av tidigare prestationer, vilket medfört att de banker som under 2007 uppvisat sämre resultat haft ett större behov av att förbättra sitt resultat i efterföljande perioder. Vidare visar studiens andra hypotes att de banker som valt att omklassificera finansiella tillgångar lyckats förbättra sina resultat genom omklassificeringen. Det understryker att den möjlighet till resultatförbättringar som givits företagen genom regeländringarna i IAS 39 bevisligen också utnyttjats i praktiken.

Av testresultaten från hypotes tre framgår att det finns ett signifikant samband mellan de banker som har valt att omklassificera och en uppvisad lägre soliditet, såväl för 2007 som 2008. Banker som presterat sämre i det här avseendet har alltså valt att använda sig av de nya reglerna i IAS 39, vilket författarna tror kan förklaras av en önskan att förbättra nyckeltalet. Författarna menar vidare, mot bakgrund av den resultateffekt som visades i hypotes två, att det är troligt att bankerna förbättrat sina soliditetstal genom omklassificeringen. Därigenom har de också lyckats dölja den risk som funnits i de omklassificerade tillgångarna, vilket medför att verkligheten inte återspeglas fullt ut i det potentiella investeringsobjektet eftersom bankernas prestation egentligen inte förbättrats.

Trots att resultatet från hypotes fyra inte kunnat säkerställas är författarna av den uppfattningen att de banker som valt att omklassificera åsyftat en förbättrad kapitaltäckning genom omklassificeringen. Anledningen därtill är kapitaltäckningens starka samband med bankens risk, vilket är något som utvärderas av investerare. Vidare stadgas en viss kapitaltäckningsgrad i lag, vilket innebär att bankerna måste uppfylla uppställda krav för att få fortsätta bedriva sin verksamhet. Därför anser författarna att det finns incitament för banker att ha en god kapitaltäckning. Regeluppdateringarna i IAS 39 är därför att anse som en hjälpsam hand för de banker som haft låga kapitaltäckningsgrader, eftersom resultateffekterna av eventuella högrisktillgångar inte minskat det egna kapitalet. Därigenom har bankerna haft möjlighet att förbättra sin kapitaltäckning utan att risken för investeraren minskat i samma utsträckning, vilket innebär att en del av sanningen dolts för investeraren.

De banker som valt att omklassificera sina finansiella tillgångar under 2008 uppvisade en lägre genomsnittlig placeringsmarginal, dock inte signifikant lägre än övriga banker. Att resultatet ej kunnat säkerställas tyder enligt författarna på att effekterna av omklassificeringarna är så små att de inte påverkat nyckeltalet i signifikant mening. Till skillnad från de andra nyckeltalen, förbättras inte nyckeltalet genom en omklassificering, om den resultateffekt som skulle ha tagits varit negativ. Författarna menar därför att omklassificeringen inte kan motiveras av en önskan om att förbättra nyckeltalet.

Studien visar att 32 av 67 banker valt att omklassificera finansiella tillgångar från kategorier där värdering sker till verkligt värde till kategorier där samma tillgångar istället värderas till upplupet anskaffningsvärde. Ur investerarsynpunkt blir konsekvensen att det blir svårare att utvärdera och analysera bankernas prestation. Det beror dels på att jämförbarheten minskar när bankerna använder olika värderingsmetoder och dels då en minskad användning av verkliga värden tenderar att minska relevansen i redovisningen. Av samma anledning har de banker som valt att värdera en större mängd finansiella tillgångar till upplupet anskaffningsvärde förbättrat tillförlitligheten i sina redovisade siffror. Författarna är därför av den åsikten att bankerna, i egenskap av redovisningens producenter, prioriterats i och med regeluppdateringarna och att investeraren då fått betala priset.

De detaljerade krav som stadgas i uppdateringarna i IFRS 7 angående upplysningar kring omklassificerade tillgångar antas samtidigt hjälpa och underlätta för investerare. Därigenom förbättras förståelsen för genomförda omklassificeringar, vilket förbättrar redovisningens relevans genom att begripligheten då ökar. Sammantaget menar därför författarna att regeländringarna medfört en reviderad syn på de kvalitativa egenskaperna, där investeraren tillskrivits en minskad jämförbarhet, ökad tillförlitlighet och minskad relevans. Den förlorade relevansen har dock i viss mån kompenseras genom en ökad begriplighet i de fall bankerna följt IFRS 7.

Författarna anser att det faktum att kapitalkostnaden och osäkerheten ökar vid förekomsten av flexibla redovisningsprinciper tenderar att påverka såväl banken som investeraren negativt. Risken är att misstroendet mot bankerna ökar vilket påverkar deras möjligheter att bedriva sin verksamhet, genom att bankens attraktionskraft gentemot kunder och investerare försämras. Därigenom torde bankernas vinster minska, vilket i sin tur hämmar utvecklingen på längre sikt och därmed investerarens avkastningsmöjligheter.

Det var knappast någon hemlighet att företagens finansiella tillgångar sjönk i häftig takt under senare delen av 2008 och det förefaller sig troligt att det funnits en överhängande risk för sämre bokslut från de europeiska företagen. Mot den bakgrunden verkar det högst rimligt att det funnits starka politiska krafter bakom regeländringarna, vilket såväl tidpunkten för införandet som den förhållandevis snabba process med vilken EU antog förändringarna vittnar om. Författarna menar att införandet genomförts i allt för hastig takt för att endast syfta till att öka harmoniseringen med amerikanska regler. Det verkar heller inte troligt att IASB lyckats återupprätta förtroendet för de finansiella

marknaderna då författarna påvisat att en större del finansiella tillgångar numera värderas utan inverkan från de finansiella marknaderna. Avslutningsvis menar författarna att kontentan av regelförändringarna blir att ovanstående syften, vilka skulle vara IASBs officiella, bör ifrågasättas.

7.2 Fortsatt forskning

Genom intervjuer av personerna bakom bankernas beslut vad gäller de möjligheter som uppdateringarna i IAS 39 erbjuder torde motiven bakom redovisningen bli tydligare. En sådan undersökning skulle möjliggöra en djupare diskussion kring bankernas verkliga preferenser. Det skulle också öppna upp för en jämförelse med de syften som IASB angav för regeländringarna. Genom en regressionsanalys skulle en sådan studie kunna utreda vilka faktorer som varit mer eller mindre viktiga för beslutet.

Då studien har visat att de banker som valt att omklassificera sina finansiella tillgångar i någon utsträckning därigenom förbättrat sina resultat vore det intressant att undersöka varför vissa banker inte valt att tillämpa reglerna.

En annan möjlig utgångspunkt skulle vara att studera regeländringarnas tillämpning i en annan bransch. Kan det finnas företags- eller branschspecifika faktorer som påverkar hur företag väljer att redovisa och värdera finansiella instrument?

REFERENSER**Artiklar och tidskrifter**

Brunnermeier, M. K. (2009). Deciphering the Liquidity and Credit Crunch 2007–2008. *Journal of Economic Perspectives*, 23 (1), 77-100.

Cocheo, S. (2009). Burning billions. *ABA Banking Journal*, 101 (3) 18-38.

Ferguson, L. H. (2008). Like It or Not Fair Value Is Here To Stay. *Financial Executive*, 24 (2), 54-57.

Ivancevich, D. M., Cocco, A. F. & Hermanson Ivancevich, S. (1996). The Effect of SFAS No. 115 on Financial Statements Analysis. *Ohio CPA Journal*, 55 (4) 32-37.

Lane, S. (2008). Financial Instruments: Reducing Complexity. *Accountancy Ireland*, 40 (4), 11-13.

Langmead, J. M. & Soroosh, J. (2009). International Financial Reporting Standards: The Road Ahead. *The CPA Journal*, 79 (3), 16-24.

Lind, G. (2005). Basel II – nytt regelverk för bankkapital. *Penning- och valutapolitik*, 17 (2), 5-22.

Miller, B. W. & Bahnson, P. R. (2008). What good are principles without principles? *Accounting today*, 22 (18), 16-17.

Moehrle, S. R. & Reynolds-Moehrle, J. A. (2008). The Proposed Conceptual Framework: Semantics or Sea Change in Financial Reporting? *The CPA Journal*, 78 (11), 6-9.

Morais, A. I. & Fialho, A. (2008). Do Harmonised Accounting Standards Lead to Harmonised Accounting Practices? An Empirical Study of IAS 39 Measurement Requirements in Some European Union Countries. *Australian Accounting Review*, 18 (46), 224-236.

Papiernik, J. C., Hylton Meier, H. & Rozen, E. S. (2003). SFAS No. 115: Effects on Bank Capital, Securities Classification, and Portfolio Spread. *Bank Accounting & Finance*, 16 (4), 14-20.

Rossi III, J. D. (2009). Weighing Your Financials: A Look at the Impact of Fair Value. *Pennsylvania CPA Journal*, 80 (1) 28-31.

Artiklar publicerade på internet

White, L. (090328). Analysts warns over IAS 39. *Money Management*. Uppladdad 1 mars, 2009, från <http://proquest.umi.com.ezproxy.bib.hh.se/pqdweb?index=1&did=1655019721&srchMode=1&sid=1&Fmt=3&VInst=PROD&VType=PQD&RQT=309&VName=PQD&TS=1238404407&clientId=46934>

Zachrisson, O. (090328). Värsta kreditfrossan sedan andra världskriget. *E24*. Uppladdad 18 september, 2008, från http://www.e24.se/branscher/bankfinans/artikel_714091.e24

Avhandlingar

Novak, J. (2008). On the Importance of Accounting Information for Stock Market Efficiency. [Thesis]. Doctoral thesis / Företagsekonomiska institutionen, Uppsala universitet, 134.

Böcker

Aktiespararnas aktieskola. (1997). *Läsa och tolka årsredovisningar* (2:a uppl.). Eskilstuna: Trycksaksbyrå.

Aronsson, Å. (1999). *SPSS En introduktion till basmodulen* (9:e uppl.). Lund: Studentlitteratur.

Artsberg, K. (2003). *Redovisningsteori -policy och -praxis* (1:a uppl.). Malmö: Liber.

- Ax, C., Johansson, C. & Kullvén, H. (2005). *Den nya ekonomistyrningen* (3:e uppl.). Malmö: Liber.
- Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using SPSS* (2nd ed.). London: Sage Publications Ltd.
- Hamberg, M. (2001). *Strategic Financial Decisions* (1st ed.). Malmö: Liber.
- Hempel, G. H. & Simonson, D. G. (1998). *Bank Management* (5th ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Holmqvist-Larsson, A-C., Pilebjer-Bosson, I-M. & Wideroth, C. (2004). *IAS 39 Finansiella instrument Redovisning och värdering – en översikt* (1:a uppl.). Stockholm: KPMG Kvalificerad Redovisning.
- Jacobsen, D. I. (2002). *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen* (1:a uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, C., Johansson, R., Marton, J. & Pautsch, G. (2004). *Externredovisning* (1:a uppl.). Stockholm: Bonniers.
- Körner, S. & Wahlgren, L. (2006). *Statistisk dataanalys* (4:e uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Marton, J., Falkman, P., Lumsden, M., Pettersson, A. K. & Rimmel, G. (2008). *IFRS i teori och praktik* (1:a uppl.). Stockholm: Bonniers.
- Morris, C. (2003). *Quantitative Approaches in Business Studies* (6th ed.). Harlow: Pearson Education Limited.
- Nilsson, H., Isaksson, A. & Martikainen, T. (2002). *Företagsvärdering med fundamental analys* (1:a uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Palmstierna, J. (2008). *Jacobs stege - Triumfer och nederlag i en bankmans liv*. Falun: Ekerlids.
- Patel, R. & Davidsson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Rabe, G. (2009). *Skattelagstiftning 09:1*. Vällingby: Norstedts.
- Saunders, A. & Cornett, M. M. (2006). *Financial Institutions Management: A Risk Management Approach* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Smith, D. (2006). *Redovisningens Språk* (3:e uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Thomasson, J., Arvidsson, P., Lindquist, H., Larsson, O. & Rohlin, L. (2007). *Den nya affärsredovisningen* (17:e uppl.). Malmö: Liber.
- Wahlgren, L. (2005). *SPSS steg för steg*. Danmark: Studentlitteratur.

Databaser

Datastream, 090419

Förordningar

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002, artikel 4

Kommissionens förordning (EG) nr 1004/2008

Internet

www.bis.org   <http://www.bis.org/publ/bcbs107.pdf>, 090511.
Uppladdad 26 juni, 2004.

www.di.se   <http://di.se/Avdelningar/Artikel.aspx?ArticleID=2008\02\18\270911&sectid=undefined>, 090401.

- Uppladdad 18 februari, 2008.
- www.fi.se http://www.fi.se/upload/20_Publicerat/30_Sagt_och_utrett/10_Rapporter/2005/Rapport2005_8.pdf , 090511
Uppladdad 26 september, 2005
- www.iasb.org a) http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/0E37D59C-1C74-4D61-A984-8FAC61915010/0/IASB_Expert_Advisory_Panel_October_2008.pdf , 090328.
Uppladdad oktober, 2008
- b) <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/7AF46D80-6867-4D58-9A12-92B931638528/0/PRreclassifications.pdf> , 090325.
Uppladdad 13 oktober, 2008.
- c) http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/2F9525FD-4671-439D-B08E-27C18C81C238/0/PR_FairValue102008.pdf , 090414
Uppladdad 14 oktober, 2008.
- d) <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/6F216CC9-F37E-432D-A3C0-CE4D78E52E27/0/FI0810b12obs.pdf> , 090410
Uppladdad 13 oktober, 2008.
- www.konj.se <http://www.konj.se/arkiv/konjunkturlaget/konjunkturlaget/lagkonjunkturenfordjupas250000farrejobb2010.5.75aa40e311fe8049dfc800018963.html> ,
090331.
Uppladdad 31 mars, 2009.
- www.regeringen.se <http://www.regeringen.se/sb/d/2829> , 090419
Uppladdad 15 april, 2004 (uppdaterad 16 Juli, 2007).
- www.riksbank.se <http://www.riksbank.se/templates/speech.aspx?id=6331> , 090326.
Uppladdad 11 mars, 2002.

Redovisningsstandarder

IASBs föreställningsram

IAS 32 – Finansiella instrument: Klassificering

IAS 39 – Finansiella instrument: Redovisning och värdering

IFRS 7 – Finansiella instrument: Upplysningar

Samtliga från FAR SRS (2008). Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2008. Stockholm: FAR SRS.

Årsredovisningar

Aarhus Lokalbank

Agricultural Bank of Greece

Allied Irish Banks Sponsored

Alpha Bank

Amagerbanken

Attica Bank

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria

Banco de Sabadell

Banco Espirito Santo

Bank BPH

Bank Millennium

Barclays

BB Holdings
BCP
BRE Bank
Caja de Ahorros del Mediterraneo
CB Bulgarian American Credit Bank
CB First Investment Bank
Commerzbank
Danske Bank
Deutsche Bank
Deutsche Postbank
Dexia
Diba Bank
Djurslands Bank
DNB Norda Banka
EFG Eurobank Ergasias
EIK Banki
Erste Group Bank
Eurohypo
European Islamic Investment Bank
Fimbank
Fionia Bank
Foroya Banki
Fortis
Getin Holding
Gronlandsbanken
Handlowy
HSBC Bank Malta
Hvidbjerg Bank
ING Bank Slaski BSK
Intesa Sanpaolo
Islamic Bank of Britain
Jyske Bank
Krajbanka
Kreditbanken
LAN and Spar Bank
Landesbank Berlin Holding
Lollands Bank
Marfin Egnatia Bank
Max Bank
Morso Bank
National Bank of Greece
Noblebank
Nordea Bank
Nordfyns Bank
Nordjyske Bank
Norresundby Bank
Oberbank
Osterreichische Volksbanken Participation Certificate
Ostjydsk Bank
PKO Bank
Pohjola Bank
Proton Bank

Raiffeisen International Bank Holding
Ringjobing Landbobank
Royal Bank of Scotland
Salling Bank
Siauliu Bankas
Skaelskor Bank
Skandinaviska Enskilda Banken
Spar Nord Bank
Sparbank
Sparekassen Faaborg
Standard Chartered
Swedbank
Svendborg Sparekasse
Svenska Handelsbanken
Sydbank
Totalbanken
TT Hellenic Postbank
Ukio Bankas
Unicredit
Vestfyns Bank
Vordingborg Bank
Ålandsbanken

BILAGA 1

Förteckning över studiens banker samt orsak till de som ej studerats.

Urvalskommentar	Antal
Studerade - 37 %	67
Ej publicerad vid insamlingstillfället - 33 %	60
Ej tillgänglig - 6 %	10
Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig - 10 %	18
Räkenskapsår ej lika med kalenderår - 3 %	5
Tillämpar ej IFRS - 11 %	19
Totalt	179

Bankens namn	Land	Urvalskommentar	Omklassificerat
Agricultural Bank of Greece	Grekland	Studerade	Ja
Allied Irish Banks Sponsored	Irland	Studerade	Ja
Alpha Bank	Grekland	Studerade	Ja
Attica Bank	Grekland	Studerade	Ja
Banco Espirito Santo	Portugal	Studerade	Ja
Bank Millennium	Polen	Studerade	Ja
Barclays	England	Studerade	Ja
BCP	Portugal	Studerade	Ja
Caja de Ahorros del Mediterraneo	Spanien	Studerade	Ja
Commerzbank	Tyskland	Studerade	Ja
Danske Bank	Danmark	Studerade	Ja
Deutsche Bank	Tyskland	Studerade	Ja
Deutsche Postbank	Tyskland	Studerade	Ja
Dexia	Belgien	Studerade	Ja
Diba Bank	Danmark	Studerade	Ja
EFG Eurobank Ergasias	Grekland	Studerade	Ja
Eurohypo	Tyskland	Studerade	Ja
Fionia Bank	Danmark	Studerade	Ja
Intesa Sanpaolo	Italien	Studerade	Ja
Jyske Bank	Danmark	Studerade	Ja
Landesbank Berlin Holding	Tyskland	Studerade	Ja
Marfin Egnatia Bank	Grekland	Studerade	Ja
National Bank of Greece	Grekland	Studerade	Ja
Osterreichische Volksbanken Participation Certificate	Österrike	Studerade	Ja
Pohjola Bank	Finland	Studerade	Ja
Proton Bank	Grekland	Studerade	Ja
Raiffeisen International Bank Holding	Österrike	Studerade	Ja
Royal Bank of Scotland Group	England	Studerade	Ja
Skandinaviska Enskilda Banken	Sverige	Studerade	Ja
Sparekassen Faaborg	Danmark	Studerade	Ja
Standard Chartered	England	Studerade	Ja
Swedbank	Sverige	Studerade	Ja
Svenska Handelsbanken	Sverige	Studerade	Ja
TT Hellenic Postbank	Grekland	Studerade	Ja
Unicredit	Italien	Studerade	Ja
CB Bulgarian American Credit Bank	Belgien	Studerade	Ja
ING Bank Slaski BSK	Polen	Studerade	Ja
Amagerbanken	Danmark	Studerade	Nej

Bilagor

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria	Spanien	Studerade	Nej
Banco de Sabadell	Spanien	Studerade	Nej
Bank BPH	Polen	Studerade	Nej
BRE Bank	Polen	Studerade	Nej
CB First Investment Bank	Belgien	Studerade	Nej
DNB Norda Banka	Lettland	Studerade	Nej
Erste Group Bank	Österrike	Studerade	Nej
European Islamic Investment Bank	England	Studerade	Nej
Fimbank	Malta	Studerade	Nej
Fortis	Belgien	Studerade	Nej
Getin Holding	Polen	Studerade	Nej
Handlowy	Polen	Studerade	Nej
HSBC Bank Malta	Malta	Studerade	Nej
Islamic Bank of Britain	England	Studerade	Nej
Krajbanka	Lettland	Studerade	Nej
LAN and Spar Bank	Danmark	Studerade	Nej
Noblebank	Polen	Studerade	Nej
Nordea Bank	Sverige	Studerade	Nej
Nordfyns Bank	Danmark	Studerade	Nej
Oberbank	Österrike	Studerade	Nej
PKO Bank	Polen	Studerade	Nej
Siauliu Bankas	Litauen	Studerade	Nej
Skaelskor Bank	Danmark	Studerade	Nej
Spar Nord Bank	Danmark	Studerade	Nej
Svendborg Sparekasse	Danmark	Studerade	Nej
Sydbank	Danmark	Studerade	Nej
Ukio Bankas	Litauen	Studerade	Nej
Vordingborg Bank	Danmark	Studerade	Nej
Ålandsbanken	Finland	Studerade	Nej
Abanka Vipa	Slovenien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Aspis Bank	Grekland	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banca Carige	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banca Finnat	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banca Monte dei Paschi	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banca Transilvania Cluj	Rumänien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banco Desio Brianza RNC	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banco Guipuzcoano	Spanien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banco Pastor	Spanien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banco Popolare	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banco Popular Espanol	Spanien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banco Santander	Spanien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Bank Für Tirol und Vorarlberg	Österrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Bank of Cyprus	Cypern	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Bank of Greece	Grekland	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Bank Tirol und Vorarlberg	Österrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Bank Zachodni WBK	Polen	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Bankas Snoras	Litauen	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Banque Nationale de Belgique	Belgien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
BKS Bank	Österrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
BNP Paribas	Frankrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället	
Cibank	Belgien	Ej publicerad vid insamlingstillfället	

Bilagor

CIC	Frankrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Credit Agricole Alpes Provinces	Frankrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Credit Foncier de Monaco	Frankrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Credito Bergamasco	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Credito Emiliano	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Credito Valtelines	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Deutsche Pfandbrief Deutsche Pfandbrief Bank	Tyskland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Emporiki Bank	Grekland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Espírito Santo NIL Group	Luxemburg	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Finibanco	Portugal	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Garant Invest Holding	Belgien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
General Hellenic Bank	Grekland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
IW Bank	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Komerčni Banka	Tjeckien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Kredyt Bank	Polen	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Kreissparkasse Sudholstein	Tyskland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Lloyds Banking Group	England	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Lombard Bank	Malta	Ej publicerad vid insamlingstillfället
MCC Global NV	Tyskland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Natixis	Frankrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Nord LB Lietuva	Litauen	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Nova Kreditna Banka Maribor	Slovenien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Oldenburgische Landesbank	Tyskland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
OTP Bank	Ungern	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Probanka Prednostne	Slovenien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Quirin Bank	Tyskland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Skjern Bank	Danmark	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Societe Generale	Frankrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Tatra Banka	Slovakien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Tonder Bank	Danmark	Ej publicerad vid insamlingstillfället
UBI Banca	Italien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
USB Bank	Cypern	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Van Lanschot	Holland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Westdt Landesbank Gsh	Tyskland	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Vinderup Bank	Danmark	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Volksbank Slovensko	Slovakien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Vorarlberg Volksbank PC	Österrike	Ej publicerad vid insamlingstillfället
Vseobecna Uverova Banka	Slovakien	Ej publicerad vid insamlingstillfället
BA Wohnbau-Genusscheine 5	Österrike	Ej tillgänglig
Banco de Andalucia	Spanien	Ej tillgänglig
Banco Intercontinental Espanol	Spanien	Ej tillgänglig
CB Corporate Commercial Bank	Belgien	Ej tillgänglig
Crcam Aquitaine	Frankrike	Ej tillgänglig
Crcam Brie PIC2CCI	Frankrike	Ej tillgänglig
Dzpolska	Polen	Ej tillgänglig
EBH Bank	Danmark	Ej tillgänglig
FIB Frankfurter Investmentbank	Tyskland	Ej tillgänglig
Mons Bank	Danmark	Ej tillgänglig
Banca Comerciala Carpatica	Rumänien	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banca Popolare di Milano	Italien	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banco BPI	Portugal	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banco de Valencia	Spanien	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig

Bilagor

Banco di Sardegna RSP	Italien	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banco Español de Crédito	Spanien	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banco Espírito Santo	Portugal	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banif-Sgps	Portugal	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Bank of Piraeus	Grekland	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Bankverein Werther	Tyskland	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banque de Savoie	Frankrike	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banque Reunion	Frankrike	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Banque Paribas	Frankrike	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
BOS	Polen	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
CB Central Cooperative Bank	Belgien	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Hellenic Bank	Cypern	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Merkur Bank	Tyskland	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Umweltbank	Tyskland	Svensk, engelsk eller dansk version ej tillgänglig
Bank of Ireland	Irland	Räkenskapsår ej lika med kalenderår
Bank of Valletta	Malta	Räkenskapsår ej lika med kalenderår
IKB Deutsche Industriebank	Tyskland	Räkenskapsår ej lika med kalenderår
KBC Ancora	Belgien	Räkenskapsår ej lika med kalenderår
Mediobanca	Italien	Räkenskapsår ej lika med kalenderår
Aarhus Lokalbank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
BB Holdings	England	Tillämpar ej IFRS
Djurslands Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
EIK Banki	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Foroya Banki	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Gronlandsbanken	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Hvidbjerg Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Kreditbanken	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Lollands Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Max Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Morso Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Nordjyske Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Norresundby Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Ostjydsk Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Ringkjøbing Landbobank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Salling Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Sparbank	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Totalbanken	Danmark	Tillämpar ej IFRS
Vestfyns Bank	Danmark	Tillämpar ej IFRS

BILAGA 2

Test av normalfördelning och lika varians inom populationen.

Test av normalfördelning har genomförts med ett Kolmogorov-Smirnovtest. Hypoteserna är som följer:

H_0 : Materialet *avviker inte* från normalfördelning.

H_1 : Materialet *avviker* från normalfördelning.

För p-värden $> 0,05$ icke-förkastas nollhypotesen, vilket innebär att variationerna i den undersökta variabeln följer en normalfördelning.

Test av lika varians inom populationen har genomförts med ett Levene's test. Hypoteserna är som följer:

H_0 : Stickproven uppvisar *samma* varians, $s_A^2 = s_B^2$.

H_1 : Stickproven uppvisar *inte samma* varians, $s_A^2 \neq s_B^2$.

För p-värden $> 0,05$ icke-förkastas nollhypotesen, vilket innebär att materialet uppvisar varianshomogenitet.

Testvariabel: ROA 2008 utan omklassificering

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		ROA 2008 utan omklassificering
N		67
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	-,0016775
	Std. Deviation	,04028897
Most Extreme Differences	Absolute	,348
	Positive	,273
	Negative	-,348
Kolmogorov-Smirnov Z		2,846
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000

Kommentar: Materialet är ej normalfördelat. Varianshomogenitet har ej analyserats.

Testvariabel: ROA 2007

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		ROA 2007
N		67
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	,01085043
	Std. Deviation	,014115393
Most Extreme Differences	Absolute	,218
	Positive	,218

	Negative	-,212
Kolmogorov-Smirnov Z		1,782
Asymp. Sig. (2-tailed)		,003

Kommentar: Materialet är ej normalfördelat. Varianshomogenitet har ej analyserats.

Testvariabel: ROA 2008

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		ROA 2008
N		67
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	-,0011420
	Std. Deviation	,04025226
Most Extreme Differences	Absolute	,343
	Positive	,264
	Negative	-,343
Kolmogorov-Smirnov Z		2,804
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000

Kommentar: Materialet är ej normalfördelat. Varianshomogenitet har ej analyserats.

Testvariabel: Soliditet 2007

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		Soliditet 2007
N		67
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	,0907872
	Std. Deviation	,07840871
Most Extreme Differences	Absolute	,202
	Positive	,202
	Negative	-,183
Kolmogorov-Smirnov Z		1,657
Asymp. Sig. (2-tailed)		,008

Kommentar: Materialet är ej normalfördelat. Varianshomogenitet har ej analyserats.

Testvariabel: Soliditet 2008

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		Soliditet 2008
N		67

Normal Parameters ^{a,b}	Mean	,0802108
	Std. Deviation	,07726886
Most Extreme Differences	Absolute	,189
	Positive	,189
	Negative	-,179
Kolmogorov-Smirnov Z		1,549
Asymp. Sig. (2-tailed)		,017

Kommentar: Materialet är ej normalfördelat. Varianshomogenitet har ej analyserats.

Testvariabel: Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II 2008

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		Kapitaltäckningsgrad 2008
N		64
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	,1415531
	Std. Deviation	,07935842
Most Extreme Differences	Absolute	,283
	Positive	,283
	Negative	-,230
Kolmogorov-Smirnov Z		2,265
Asymp. Sig. (2-tailed)		,000

Kommentar: Materialet är ej normalfördelat. Varianshomogenitet har ej analyserats.

Testvariabel: Placeringsmarginal 2008

One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

		Placeringsmarginal 2008
N		66
Normal Parameters ^{a,b}	Mean	,0223055
	Std. Deviation	,01656045
Most Extreme Differences	Absolute	,118
	Positive	,118
	Negative	-,102
Kolmogorov-Smirnov Z		,957
Asymp. Sig. (2-tailed)		,319

Kommentar: Materialet är normalfördelat. Teststatistik från varianshomogenitet följer.

		Levene's Test for Equality of Variances	
		F	Sig.
Placeringsmarginal 2008	Equal variances assumed Equal variances not assumed	2,284	,136

Kommentar: Materialet uppvisar konstant varians.

BILAGA 3

Teststatistik från hypotesprövning i SPSS (Hypotes 1-5).

Hypotes 1

H_0 : Avkastningen på totala tillgångar (ROA) i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker inte från ROA i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H_1 : Avkastningen på totala tillgångar (ROA) i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från ROA i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

För p-värden $> 0,05$ icke-förkastas nollhypotesen, vilket innebär att det inte finns en signifikans skillnad mellan de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Avkastning på totala tillgångar 2007 – Testmetod: Mann-Whitney T-test.

Ranks

	Omklassificerat	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Avkastning på totala tillgångar 2007	0	30	41,03	1231,00
	1	37	28,30	1047,00
	Total	67		

Test Statistics^a

	Avkastning på totala tillgångar 2007
Mann-Whitney U	344,000
Wilcoxon W	1047,000
Z	-2,660
Asymp. Sig. (2-tailed)	,008

Kommentar: Nollhypotesen förkastas. Det finns en signifikant skillnad i avkastning på totala tillgångar 2007 för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Avkastning på totala tillgångar 2008 – Testmetod: Mann-Whitney T-test.

Ranks

	Omklassificerat	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Avkastning på totala tillgångar 2008	0	30	39,07	1172,00
	1	37	29,89	1106,00
	Total	67		

Test Statistics^a

	Avkastning på totala tillgångar 2008
Mann-Whitney U	403,000
Wilcoxon W	1106,000
Z	-1,917
Asymp. Sig. (2-tailed)	,055

Kommentar: Nollhypotesen icke-förkastas. Det finns ingen signifikant skillnad i avkastning på totala tillgångar 2008 för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Hypotes 2

H₀: ROA före omklassificering i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från ROA i de banker som inte har valt att omklassificera.

H₁: ROA före omklassificering i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker* från ROA i de banker som inte har valt att omklassificera.

För p-värden > 0,05 icke-förkastas nollhypotesen, vilket innebär att det inte finns en signifikant skillnad mellan de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Avkastning på totala tillgångar 2008 före omklassificering – Testmetod: Mann-Whitney T-test.

Ranks

	Omklassificerat	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Avkastning på totala tillgångar 2008 före omklassificering	0	30	40,20	1206,00
	1	37	28,97	1072,00
	Total	67		

Test Statistics^a

	Avkastning på totala tillgångar 2008 före omklassificering
Mann-Whitney U	369,000
Wilcoxon W	1072,000
Z	-2,345
Asymp. Sig. (2-tailed)	,019

Kommentar: Nollhypotesen förkastas. Det finns en signifikant skillnad i avkastning på totala tillgångar 2008 före omklassificering för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Hypotes 3

H₀: Soliditeten i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 *avviker inte* från soliditeten i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H₁: Soliditeten i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från soliditeten i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

För p-värden > 0,05 icke-förkastas nollhypotesen, vilket innebär att det inte finns en signifikant skillnad i soliditeten för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Soliditet 2007 – Testmetod: Mann-Whitney T-test.

Ranks				
	Omklassificerat	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Soliditet 2007	0	30	40,90	1227,00
	1	37	28,41	1051,00
	Total	67		

Test Statistics ^a	
	Soliditet 2007
Mann-Whitney U	348,000
Wilcoxon W	1051,000
Z	-2,610
Asymp. Sig. (2-tailed)	,009

Kommentar: Nollhypotesen förkastas. Det finns en signifikant skillnad i soliditet 2007 för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Soliditet 2008 – Testmetod: Mann-Whitney T-test.

Ranks				
	Omklassificerat	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Soliditet 2008	0	30	42,83	1285,00
	1	37	26,84	993,00
	Total	67		

Test Statistics ^a	
	Soliditet 2008
Mann-Whitney U	290,000
Wilcoxon W	993,000
Z	-3,341
Asymp. Sig. (2-tailed)	,001

Kommentar: Nollhypotesen förkastas. Det finns en signifikant skillnad i soliditet 2008 för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Hypotes 4

H_0 : Kapitältäckningsgraden enligt Basel II i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker inte från kapitältäckningsgraden i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H_1 : Kapitältäckningsgraden enligt Basel II i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från kapitältäckningsgraden i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

För p-värden $> 0,05$ icke-förkastas nollhypotesen, vilket innebär att det inte finns en signifikans skillnad mellan de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Kapitältäckningsgrad 2008 – Testmetod: Mann-Whitney T-test.

Ranks				
	Omklassificerat	N	Mean Rank	Sum of Ranks
Kapitältäckningsgrad 2008	0	28	37,32	1045,00
	1	36	28,75	1035,00
	Total	64		

Test Statistics ^a	
	Kapitältäckningsgrad 2008
Mann-Whitney U	369,000
Wilcoxon W	1035,000
Z	-1,827
Asymp. Sig. (2-tailed)	,068

Kommentar: Nollhypotesen icke-förkastas. Det finns ingen signifikant skillnad i kapitältäckningsgrad 2008 för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Hypotes 5

H_0 : Placeringsmarginalen i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker inte från placeringsmarginalen i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

H_1 : Placeringsmarginalen i de banker som har valt att tillämpa de nya reglerna i IAS 39 avviker från placeringsmarginalen i de banker som inte har valt att tillämpa de nya reglerna.

För p-värden $> 0,05$ icke-förkastas nollhypotesen, vilket innebär att det inte finns en signifikans skillnad mellan de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.

Placeringsmarginal 2008 – Testmetod: Student's T-test.

Group Statistics					
	Omklassificerat	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Placeringsmarginal 2008	1	36	,0194978	,01734603	,00289100
	0	30	,0256747	,01516674	,00276905

		t-test for Equality of Means				
		t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference
Placeringsmarginal 2008	Equal variances assumed	-1,524	64	,132	-,00617682	,00405282
	Equal variances not assumed	-1,543	63,835	,128	-,00617682	,00400319

Kommentar: Nollhypotesen icke-förkastas. Det finns ingen signifikant skillnad i placeringsmarginal 2008 för de banker som valt att omklassificera och de som ej omklassificerat.